

Előfizetési díj:

Negyedévre . . . 1 ft.

Félévre . . . 2 ft.

Éves díj . . . 4 ft.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések felvételnek
a kiadóhivatalban.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

Megjelen havonként kétszer.

Szerkesztőség

és

kiadóhivatal:

Budapest, VIII. kerület,
Röck-Szilárd-utca (ezelőtt Bodzafa-utca) 4 sz.Kéziratokat vissza nem
küldünk.Bérmertelen leveleket
nem fogadunk el.

„Achilles” Sport-Egylet, az „Aradi Korcsolyázó-Egylet,” a „Balaton-Egylet,” a „Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,” a „Budapesti hegyvidéki turista-Egylet,” a „Budapesti Korcsolyázó-Egylet,” a Budapesti Torna-Egylet,” a „Budapesti Vasparipa-Egylet Előre,” a „Budapesti Sport-Club,” a „Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,” a „Debreczeni Torna-Egylet,” az „Egyetemi Athletikai Club,” „Első Magyar Vivó-Egylet,” az „Érsekújvári Vivó- és Torna-Egyesület,” a „Fertői Csónakázó-Társaság,” a „Győri Csónakázó-Egyesület,” a „Kassai Korcsolyázó-Egylet,” a „Kolozsvári Athletikai Club,” a Kolozsvári „Korcsolyázó-Egylet,” a „Főv. Vivó-Club,” a „Körmendi Athletikai Club,” a Kunszentmártoni Csónakázó-Korcsolyázó-Egylet,” a „Magyar-Ovári Torna- és Vivó-Egylet,” a „Magyar Velociped-Club,” a „Marosv. várbeli kerékpár-Egylet,” a „Makói torna-egylet,” a „Maros-Vásárhelyi Korcsolyázó-Egylet,” a „Lévai Torna- és Vivó-Egylet,” a „Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,” a „Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,” a „Nagy-Bányai Korcsolázó-Egylet,” a „Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,” a „Nagy-Kanizsi Torna-Egylet,” a „Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,” a „Nemzeti Hajós-Egylet,” a „Neptun Budapesti Evező-Egylet,” a „O-Becsei Kerékpár-Egyesület,” az „Ó-Budai Torna-Egylet,” a „Pannonia Csónak-Egylet,” a „Pécsi Athletikai Club,” a „Pozsonyi Hajós-Egylet,” a „Pozsonyi Torna-Egylet,” a „Privigyei Korcsolyázó-Egylet,” a „Rimaszombati Korcsolyázó-Egylet,” a „Sátoralja-Ujhelyi Korcsolyázó-Egylet,” a „Salgó-Tarjáni Vasparipa-Szövetkezet,” a „Selmeczi Akadémiai Athleta-Club,” a „Soproni Korcsolyázó-Egylet,” a „Szabadkai Torna-Egylet,” a „Szarvasi Korcsolyázó-Kör,” a „Szegedi Csónakázó-Egylet,” a „Szegedi Korcsolyázó-Egylet,” a „Szegedi Torna-Egylet,” a „Székely-Udvarhelyi Korcsolyázó-Egylet,” a „Székesfehérvári Korcsolyázó-Egylet,” a „Temesvári Korcsolyázó-Egylet” és az „Ujvidéki Kerékpár- (Bicycle-) Egyesület,” a „Pápai korcsolya-egylet,” a „Torontál korcsolyázó- és hajós-egylet,” „Magyar sport-club,” „Szegedi kerékpár-egyesület.”

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A „Herkules” tek. szerkesztőségének

Budapest.

Szives tudomásukra hozom, hogy a Szegedi Kerékpár-Egyesület b. lapjukat — f. hó 13-án tartott választmányi ülésén — az egyesület hivatalos lapjául választotta

Szeged, 1889. július 26.

Fellegi Antal,
egyl. titkár.

A szerkesztőség lakásváltoztatása.

A „Herkules” szerkesztősége és kiadóhivatala augusztus 1-én a Röck-Szilárd-utca (ezelőtt Bodzafa-utca) 4-ik számú házba költözött át.

A czopf.

Nagyságos, méltóságos és excellentiás uraknak szól az ének. Mert hiszen ha a czopfról van szó, akkor csak nagy urakról lehet szó, ezt már minden magyar ember jól tudja.

A „tárgyi tényálladék” röviden annyiból áll, hogy Magyarországon még mindig vannak magas állású hivatalnokok, kik abban a felfogásban vannak, hogy a testgyakorlatok s a sport üzése bizonyos kor vagy állás követelményeivel nem egyeztethető össze s alárendeltjeikkel e felfogás következményeit éreztetik is, a mennyiben vagy

nem engedik meg nekik, hogy a sportot üzzék, vagy ha ezek üzik azt, úgy legmagasabb elégedetlenségüknek oly formában adnak kifejezést, mely az illető alárendeltre nem csak kellemetlen, hanem sok esetben káros is.

Ez a czopf!

Már azt hittük, hogy a burokratikus butaságnak ez a diszpéldánya már régen kipusztult, s ime cs k közelebről találkoztunk a fővárosban vele. Hogy hol és mikor, azt nem árulhatjuk el, mert még állásaikban találnánk veszélyeztetni azon derék hivatalnokokat, a kik a czopf legújabb áldozatai. Elég annyit constátálnunk, hogy több sportsmant, kik különben igen komoly, képzett s pontos tisztviselők, gyöngéden figyelmeztetett a hivatali főnökük, hogy ne foglalkozzanak a sporttal, mert ez nem fér össze a hivatalos teendővel.

Ha az illetők véletlenségből hanyag hivatalnokok lettek volna, nem szólnának semmit, a szívélyes parancs tökéletesen helyén lett volna, de mikor nem csak kifogástalan képzettségű hanem kiválóan jeles hivatali munkakerőkkel történik az, hogy főnökük beleszól a hivatalos órákon túl terjedő idejük szórakozásaiba s megakadályozza egészségük ápolásában és erejük fejlesztésében; akkor az ilyen eset valódi szegény a szabad szellemű magyar hivatalnoki karra.

Először is a hivatali főnököknek semmi közük a tisztviselők magán életéhez; másodszor pedig ha volna közük, úgy szigorúan el kellene rendelniök alárendeltjeiknek, hogy testöket erősítsék s e célból mindenféle sportot üzzenek, a mihez csak hozzáférhetnek.

Mig nem csak a külföldnek, de ma már Magyarországnak is legelölkelőbb emberei, miniszterek, aristokraták, államférfiak, egyetemi tanárok, papok stb. a maguk jó példájával járnak elől, hogy a sportot megkedveltessék a közönséggel; addig oda állnak a másik oldalra a czopfgyászlovagjai s eltiltják azt, a mit a világ összes fölvilágosodott szellemei üdvösnek hirdetnek.

Igy aztán száz okos embernek a lelkes és fáradtságos munkáját tönkre teszi egy ember ostobasága.

Mert, engedelmet kérek az imparlamentaris kifejezésért, nincs erre a szótárban más kifejezés, mint hogy ostobaság.

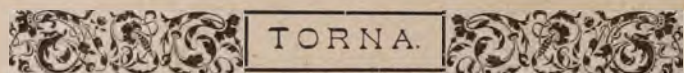
És ezt az ostoba czopfort ki kell irtani tűzzel-vassal ebből a mi különben gyöngye országunkból, mert ha azt akarjuk, hogy el ne söpörtessünk a föld színéről, akkor meg kell teremtenünk a testi erő és ügyesség kultusát is, mert hazafias szájaskodással nem fogjuk megmenteni a hazát, hanem csupán erős karral.

S én ezennel ünnepélyesen kijelentem, hogy ha ezentul még tudomásomra jut a czopfnak hasonló nyilvánulása, kérlelhetlenül nyilvános pelengérre állítom az illető höst, bármily nagy ur legyen is az.

Nekem meg van a speciális jussom: évtizedes ujságírói pályámon annyi fajankóról irtam már ki (persze nem a „Herkules“-ben) szivességből, hogy nagy ur, hogy most kiirhatom egy pár nagy urról az igazság kedvéért, hogy fajankó.

Hiszen uram isten! ha a legkegyetlenebb és legdurvább eszközökkel elejét nem vesszük ennek az áramlatnak, még megtörténik, hogy valami segédhivatali aligazgató ur vagy a számlátrán fölkapaszkodott s a segéd-fogalmazók eszén élösködő tanácsos ur elcsapja a miniszteri bársonyszékből Szilágyi Dezsőt, meg Wekerle Sándort, mert be-belátogatnak az öreg Keresztessy vívó-termébe!

Porzso Lajmán

A tornatanítás iskoláinkban.

Zentai községi algyimnásium.

A tornatanár neve: Klazsik Rókus. Képesítése: Elemi tanodák-, főgyimnásiumok- és hasonló tanintézetekre.

Fizetése 200 frt.

Heti óráinak száma: 6

A tornázó növendékek száma: 169 — a tanév elején.

A torna alól felmentettek száma: 2.

Tornaszerek száma: Nyújtó (3), korlát (3), ló, bak, gyűrű, vízintes s ferde létra (2), függőleges- és ferde rudak, fogas árboz, mely- magas- s távolugró, ramasz, ugró-deszkák (3), labotok (75), vasbotok (40), súlyzók (122), kötelek, kötél hágcsó, erőhúzó-kötél (6).

Milyen a tornázó helyiség: Magas, világos, homokolt talaja pincze-féle, melynek hossza 13-08 és szélessége

6-34 méter (szűk). A nyári tornatér területe 1000 □ m és bőven homokolt.

A növendékek előhaladása: Jó.

Rendeztetnek-e tornakirándulások? igen.

Rendeztetnek-e versenyek? Igen az órák keretében és kirándulások alkalmával.

Tartatnak-e katonai gyakorlatok. Igen mint a versenyek.

Mióg tornászati könyvek vannak a tanári könyvtárban? A tornázás kézikönyve. A magyar labdajáték könyve. Porzso Lajostól. A testgyakorlati oktatás rendszere Porzso Lajmántól. A magy. kir. honvéd-gyalogság részére irt „Gyakorlati szabályzat“ I. és II. rész. A korszolázás kézi könyve: Porzso Jenőtől.

Klazzik Rókus.

Ó-becsei elemi népiskolák.

A torna tanítás nálunk még tulajdonképen nem tanittatik, a mennyiben a szobai szabágyakorlatokat semminek, sőt sok esetben még károsnak kell beismernünk. E szerint tehát az ó-becsei elemi iskoláknál sem tornatér, sem torna tanító, annálkevésbbé tornaszerek nem léteznek. Télen a fent jelzett tornatanítás az iskola termében tartatik. Hetenkint minden tanfolyam két órát kap. Nyáron az iskola udvaron rendeztetnek játékok, kirándulásokról szó sincs. A katonai gyakorlatok, mint egyáltalán a tornázás kevés figyelemben részesül.

Fárbás József,
néptanító.

Gálszécsi állami népiskola.

A gálszécsi állami népiskolában szintén tanítunk tornát. Tanítják Andrejkovits Pál, okl. népiskolai torna-tanító, az intézet igazgatója és Kérvégi Aurél okl. népisk. tanító, intézeti tanító. A tornatanításért külön fizetésben nem részesülnek. Téli tornahelyiségünk nincs, csak nyári tornatér a mely egyszersmind játéktérül szolgál. Fel van szerelve egy álvánnyal, melyen van 2 álló és 2 függő mászórud, trapéz, gyűrűhinta, van továbbá nyújtó, korlát, ugró mércze deszkával, vízintes és függélyes létra. A tornatanításra hetenkint 4 óra fordittatik: az eredmény általában jó. Időnkint rendezünk játékot és kirándulásokat az erdőbe. A katonai gyakorlatokra különös súlyt fektetek.

Andrejkovits Pál,
igazgató tanító.

Elemi iskolák Ruszkaányán.

Itt két iskola létezik és pedig egy két tan. rom. egy és két tanítóval bíró német társulati iskola.

A torna mindakettőben tanittatik, de kevés kivétellel csak a testgyakorlat, meg pedig az osztály tanítók által. Külön fizetés nincs.

Téli tornatér nincs, a tornatermekben tanittatik.

Nyári tornatér van, de játszótér sincsen.

A tornaszerek: korlát, szökő-deszka és többi javaslatban vannak. Hetenkint 2 tornaóra van. Az eredmény még igen gyarló. Kirándulásokat csinálunk.

Botescu Simon,
néptanító.

Csertészi görög kath. elemi népiskola.

Tanítók nevei, képesítésük és fizetésük:

a) Turkinyák Sándor felsőbb osztályok tanítója, — államilag képesítve — fizetése 100 frt, 20 frt ism. díj és 1/2 drb telekrész haszonelvezete 30 frt.

b) Turkinyák Szilárd, alsóbb oszt. tanítója s egy

szersmind kántor, — képesített — fizetése 50 frt s $\frac{1}{2}$ db lelekrész haszonvétele.

Téli tornahelyiség nincsen, csak a nagyobbik tauterem pótolja azt. Nyári sincsen, de van játszótér, kert, udvar s az iskola szomszédságában nagyterjedelmű rétek.

A következő tornaszerek vannak: Torna botok, ugró zsinór.

Hetenkint 2 óra fordítatik a testgyakorlásra.

Az eredmény feltűnően nagy, tekintve a viszonyt a szomszéd község fiatalágához képest a helybeli szemtelenség edzettségét s ügyesebb s a katonaságnál is a helyb. fiuknak nagyobb része «sarzsit» visel, jelenleg is van községünkben a katonaságnál 1 őrmester, 2 szakaszvezető, 3 tizedes. A testgyakorlat által edzettségük erősödött annyira, hogy dacára a jelenleg uralkodó véznaságra községünkben mégis beválik 6—10 ifju minden évben katonának.

Játékokat rendezek naponkint, ha csak az idő enged reggeli 10 óra után s délután 2 órakor.

Versenyeket is rendezünk, különösen a helyb. lelkész ur mint isk. igazgatónak telik a legnagyobb kedve versenyzőket kitűzésére.

Kirándulásokat pedig nem tehetünk, mert vidéken az iskolába járás tavasszal és nyárban még nem egészen szünetel.

Katonai gyakorlatokra a legnagyobb gondot fordítok s a szülőknek is a katonai gyakorlatok a legjobban tetszenek, sokszor órákig nézik a réteken katonai gyakorlatokon résztvevő gyermekeiket. A gyermekek pedig, hogyha valami fontos akadály miatt elmaradna a torna óra, azonnal felszólallnak, hogy másnapon tartassék meg.

Turkinyák Sándor,
főtanító.

Magyar labdajáték.

(A long. méta három faja.)

A labdajátékokat majdnem minden vidéken másképp játszik: a sportnak is megvan a maga dialectusa, a maga «tájszokása». Ezért érdekel bir a leírása annak, hogy egyes vidéken miként játszanak valamely labdajátékokat. Ha lo m József a „Budapesti Hírlap”-ban — mely a labdázás terjesztése mellett az utóbbi időben dícséretes mozgalmat fejtett ki — közelebb leírta, hogy Pápán hogy játszik a diákok a metákat. E cikk után közöljük a longa méta nak vagy magyarul nagy kitűtő na k három, Pápán divatozó nemét.

I.

A két legjobbnak elismert játékos kezdte meg a veszt, mely vagy pénzdarabbal történt, vagy pedig az ütőfával. Ha pénzzel választottak, akkor az egyik földobta a levegőbe úgy, hogy peregni kellett neki, s ez alatt kérdezte a másiktól: «fej e, vagy írás?» Ha megtalálta melyik oldalára esik a pénz, ő választott, ha nem, a feldobó. Ez a feldobás mindaddig tartott, míg játszani öhajtkozó jelentkezett, s ha már nem volt senki, akkor utoljára a végből dobták fel, melyik párt maradjon bent ütni, s melyik oszljon szét a téren labdát fogni. Az ütőfával való választás úgy történik, hogy az egyik vezér a kezébe veszi az ütőfát, a másik odaszól neki: «adj.» Erre az odadobja neki a fát: «végy» felelettel, ki azután elkapja azt ott, a hol éppen éri. Ekkor a dobó a másik keze felé, úgy, hogy a két kéz érintse egymást, átmarkolja a fát, s így markolászzák végig, míg az egyiknek nincs mit megfogni. Ekkor annak, kinek nincs mit fogni, joga

van kis ujjával háromszor a fára ütni oldalról, s ha tudja ütni a másik kezéből a fát, ő válasz! először, ha nem, akkor a kinek kezében marad az ütőfa. Ezt is annyiszor ismétlik, míg van, a kit választhatnak s végül a kinn vagy bennmaradásért végzik.

Mikor azután az eldől, kijelölik a metákat, még pedig itt négyet. Első a futó vagy belső méta, mely mellé azok állanak, kik már ütöttek, de még kiszaladni nem tudtak, vagy nem akartak. Ez a méta az ütőhelytől oldalra esik és pedig egyenes irányban, 3—4 ölnyi távolságban; szemközt az adogatóval. Kifelé szaladni csak ettől szabad, kivéve azt az esetet, ha valaki azután, hogy ütött, mindjárt kifelé iramodik. Második a dobó vagy sózó méta, mely az ütőhelytől kifelé, azzal szemben van kijelölve, egyenes vonalban, attól 6—8 ölnyire. Itt áll a vezér vagy az első dobó. A dobó metának átellenében, oldalról, van a harmadik: az oldalméta. A dobó méta és az oldalméta között levő távolság rendesen hat öl s azt a térséget, mely a két méta között van, kapunak hívják. Hátral van a negyedik: a végső méta, az a hely t. i., a hova a kifelé futók szaladni tartoznak s a hol állaniuk kell mindaddig, míg be nem szaladnak.

Most kezdődik a játék.

A kint állók közül egy bentmarad adogatónak. A bentlevők közül az első üt egyet, ha jól talál kifut, ha nem, úgy a belső metához áll. Ütni mindenkinek csak egyet van joga, de a szabadító hármát üthet. Ki- vagy befutni csupán a kapun keresztül szabad. a ki kívül surran el, azt induló helyére utasítják vissza. Ha valaki akár a belső, akár a végső metától egy jó ölre eltávozik, akkor annak már futni kell, vagy ki, vagy be, mert különben a játékot elvesztettnek tekintintik dobás nélkül is. Ha a szabadító ütéseire csak egynek sikerül beiramodni, az újra szabadító lesz, üthet újra hármát, de ha többen is befutnak, az üthet hármát, ki utolsónak marad. A játékot az ütőpárt dobás által különben csak úgy veszt el, ha az első dobó (vezér) sujt meg valakit a labdával, ha más dobja meg a futót, nem ér semmit; azért a vele egy pártan levőknek az a főkötelességük, hogy a kivágott labdát minél gyorsabban ennek a kezéhez juttassák. Megjegyzendő, hogy az első dobó, dobni nem távozhatik el helyéről, legfőlebb egy-egy lépésre oldalt, vagy előre hátra.

Mikor az az eset áll be, hogy a szabadító ütésre senki sem tud beszaladni, az adogató a vezérnek hajtja a labdát, ki akkor aztán elkezd «gyertyát gyújtatni», mi abból áll, hogy tetszés szerinti magasba feldobja a labdáját feje fölé háromszor, meg elkapja, s ha az alatt dobás nélkül be tud futni valaki, üt újra hármát, de ha nem szalad be senki, vagy a futót a vezér oldalba veti, a játék elveszett. Ennél a kifutónál az esetre, ha a kint állók közül valaki elkapja a labdát, nem számít, vagyis kapással nem lesznek a labdafogók ütökké.

Megesik, hogy egynek a játszóik közt nem akad párja, ez akkor, hogy játszassék, beáll céká-nak. A céka mindig csak egyet üthet, és ha talál, ha nem, ki kell neki futni, be azonban bármely ütésre bejöhet. Ha megdobják ki megy szolgálni. Így azután, ha jó játékos, folyton üt, ha pedig rossz, mindig szolgál.

II.

Kiválasztják a két legjobb dobót vagy ütőt s ezek az ugynevezett „matőr”-ok. Ezek mindegyike választ magának egy segédmatort. A többiek választása úgy esik meg, mint az előbbi metánál. Itt már csak két méta van t. i. belső és külső és nincs meghatározva oly precize, hogy merre kell futni, futhat mindenki arra, a

merre akar, természetesen a pályán belül. A játék így folyik le: A segédmator kezdi meg az ütést, üthet kettőt s ha jól talál, kifuthat az elsőre is, de a két ütés közül az egyikre ki kell lódulnia. Utána út a többi, egyet s legutolsónak a mator négyet. Ha a mator valamelyik ütésére befuthat a segédmator, ez ismét kettőt üt, de a többi közül, ha egy ér is csak be, egyet üthet. Dobni itt is mindig csak a mator dobhat érvényesen; de elmozdulhat helyből. Az ütésnél itt vigyázni kell, hogy jó kapót ne csapjanak, mert ha a kintállók elkápják a felüti labdát, elveszett a játék. A gyertyagyújtás is más-kép van, mint az előbbinél. Itt t. i. a dobó mator oda-áll a métával szembe két három öltre és ott gyújt gyertyát, de csak a másik matornak, ha más szalad be, nem számít. De ennek nem kell éppen három gyertyára befutni, hanem adathat magának tsbbet is s a melyiket alkalmasnak találja, arra fut. Ha futás közben találják, elvesztették a játékot, ha nem, út megint négyet.

III.

A harmadik fajta kifutó a legegyszerűbb. Itt csak egy-egy vezér van, a kinek joga van végül hármat, esetleg hatot is ütni. Métát szintén kettőt jelölnek, belsőt és végsőt. Ennél a játéknál dothat bárki, ha talál, helyet cserélnek a játékosok. A kapást néha kizárják, néha úgy kötik ki, hogy három kapásra esetleg többre vesztene az ütők. Szabadító is lehet bárki, valamint futhat úgy egyik, mint másik a gyertyagyújtásnál, melyet nem okvetetlen kell a vezérnek gyújtani, teheti p. o. az adogató is, ha jó dobó. A cékára nézve is van különbség a mennyiben itt a cékának nem kell a saját ütésére kifutni, de ha megdobják, nemcsak maga megy ki labdát fogni, hanem a párt is, melynél van, tehát elvesz a játék. A melyik pártnak nincs cékaja, annál egy megnevezett kettőt üt, így pótolják a céka ütését.

Némely vidéken a gyertyagyújtás helyett „csingálnak“. A „csinga“ ugyanis abból áll, hogy a vezér az első dobó és adogató közé áll, a kik egymásnak hajigálják a labdát, miközben a vezér ide-oda ugrál, ügyeskedik s arra igyekszik, hogy mindig attól álljon távolabb a melyik felé a labda repül. Végre is egyik dob, ha talál, elveszett a játék, ha nem, a vezér helyére fut s út tovább.

— **A nagy-kikindai önk. torna-tüzoltó-egylet** f. hó 4-én megtartott táncmulatsága igen sikerült. A kedélyes mulatságnak csak a reggel vetett véget. A délutáni díj-üzuglizásnál az első nyereményt egy aranyat Leszl Károly nyerte meg; a másodikat 3 ezüst forintot Schmiedt József, a harmadikat 2 ezüst forintot Branec György, a negyediket 1 ezüst forintot ismét Leszl Károly nyerte meg. A harmadik és negyedik nyereményt az illető urak a tüztöltő egyletnek adományozták. A mulatság az egyleti zene alap javára 300 forintot jövedelmezett.

Oherolly János jeles fővárosi tornatanár a turin-párisi kirándulókkal a párisi kiállításra utazott.

Iskolai zászlóalj P. skin. A francia testgyakorlati oktatás specialitását az iskolai zászlóaljat Piskin már meghonosította Daruvári Paule Iván ottani állomásfőnök, ki a népnevelésnek kitűnő maecenas. Albrecht (hg mostani magyarországi katonai szemle útjában Piskin 20 perczet időzött. Kivonultak ez alkalommal a pályaudvarra a századdá sorakozolt egyenruházott iskolás gyermekek is kikatonásan tisztelegtek a főherczeg előtt. A kis gárdát a főherczeg két

izben léptette el maga előtt, végül meglegedésének adva kifejezést köszönetét nyilvánította daruvári Paule Iván állomásfőnöknek, ki két év óta saját költségén 60 gyermeket lát el évről évre egyenruhával és fegyverrel, hogy a katonai fegyvergyakorlatok már a népiskolában taníttassanak.

A budapesti stáció-utczai iskola tornatermének ujjaépítését a fővárosi tanács elhatározta, a részletes árlejtési föltételek kidolgozására a mérnöki hivatalt utasította s Alkér J. tanácsos elnökle alatt az építésre felügyelő bizottságot kiküldte.

VELOCIPÉDEZÉS.

Velocipéd-szövetség.

Mint a hogyan a halotti gyászjelentéseket szokták úgy kezdjük mi is a mondani valókat: Mélyen elszomrodott szívvel jelentjük, hogy az országos magyar velocipéd-szövetség vagy a mint megkereszteltetett „kerékpár-szövetség“ ezen megkereszteltetése után azonnal elhunyt.

Valóban mélyen elszomorító dolog, hogy ez az annyit megvitatott, annyiszor meggyűlésezett szövetség nem tudott létre jönni.

Mi nem igen bízunk abban, hogy Magyarországon még ez idő szerint boldogulhasson vagy valami sokat produkálhasson egy velocipéd-szövetség, mert még kevés velocipéd egyletünk van s a hány van is, azok sincsenek egymással jó viszonyban; de abban egyáltalán nem kételkedtünk, hogy a szövetség megalakulhat és ime ezen hitünkben is csalatkoznunk kellett.

Ez a kudarcz legjobban jellemzi a mi minden kritikán alul álló sport-viszonyainkat, melyek valóban minden jóra való kezdeményezést lehetetlenné tesznek.

Mi a magunk részéről egyedül helyes megoldásnak azt tartanók, ha a különböző sportnemek üzöi egyesülnek egy közös sportszövetségbe, mert csak így lennének képesek producálni valamit s valóban kiesnyes és neveltséges dolog lesz, ha minden két-három vagy akár tíz-tizenöt egylet is külön szövetséggé alakul; de ha már annyi fáradságot rászántak egy magyar velocipéd szövetség megalakítására, még is sajnáljuk, hogy ez nem létesült, sajnáljuk pedig különösen azért, mert sportegyleteinknek a magyar szövetségek alakítása által is kötelességük a külföld előtt Magyarország politikai külön állását documentálni, hogy egyszerűen a magyar sportmaneket ne kebelezzék be az osztrák „bund“-okba.

Parlaghy Kálmán.

A „Szegedi kerékpár egyesület“ tul van a megalakulás nehézségein. Ma már annyi rendes tagot számlál, hogy existenciája biztosítva van, kivált ha a közönség részéről némi jóakaró támogatásban részesül és a taggyűjtő iverket minél számosabban írják alá. A választmány az e hó 23-iki ülésén egészítette ki magát a következőképen: Elnök: Szegelyhy János, alelnök: Szívós

Gyula, titkár: Fellegi Antal, jegyző: Haris György, menet- és szertárőr: Madár Imre, pénztárnok: Rózsa Béla, ellenőr: Kulishits István, mérnök: Szobotka Rezső, választmányi tagok: Eppinger Sándor és Novák József. Az egyesület alapszabályait most terjesztették föl megerősítés végett és mihelyt visszaérkeznek azonnal megkezdí nyilvános működését, amely nem kizárólag a kerekpározásra szorítkozik, hanem kiterjeszkedik az athletika egyéb ágaira is. Minthogy az egyesület rendez (működő) tagjaira a kerekpározás megtanulása kötelező, a választmány elhatározta, hogy naponta esti 8 — órákor a templomtéren az egyesület saját járművén ingyenes oktatásban részesíti mindazokat, kik a társulat tagjai, vagy pedig azok óhajtanak lenni.

Gyilkos velocipéd. Egy strassburgi utazó kereskedő, Borchner György, a napokban kétkerekű velocipéden ment Felsőből Diekirchbe; utközben azonban a fels-bruchteni vasutvonal sinjában megakadt a velocipédjének kereke s Borchner oly szerencsétlenül bukott le a velocipédéről, hogy rögtön szörnyet halt.

akkor B. Ujvároson beszélte kalandjait. Ifj. Bosznay Károly aztán ma reggel 7 órákor szerencsésen s egészségesen, de a debreczeni homoktól belepve, maga előtt láthatta a debreczeni nagytemplomot és a hol fényes üzletük virágzik, Nagy-czepléd-utcát. Ez az ut összesen félezer kilométert tesz.

A körmendi Athletikai Club velocipéd-versenye. aug. 4-én megtartott versenyen díjat nyertek: 1. Megnyitó versenyben az első díjat (ezüst érem) Ifj. Udvarny Ferencz, a másodikat (bronz érem) Udvarny Jenő, a harmadikat (oklevél) Tomcsányi Károly. II. A kezdők versenyében az első díjat (ezüst érem) Tomcsányi Károly, a második (bronz érem) Baumgarten Ferencz, a harmadikat (oklevél) Berke Géza. III. A nagy versenyben elsőnek érkezett Ifj. Udvarny Ferencz, (nagy ezüst éremmel) másodiknak Udvarny Jenő (kis bronz éremmel) harmadiknak Tomcsányi Károly (bronz éremmel díjazva.) A verseny után sikerült táncmulatság volt, melyen ott voltak Pázmándy Dénes, Udvarny Ferencz és Szeűsödy Kálmán képviselők is.

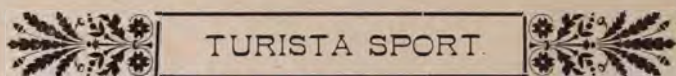
Tourista kirándulások Budapest környékén. Aquincum.

Bécsből Debreczenbe velocipéden. Debreczenből írják aug. 5-iki kelettel: Ifj. Bosznay Károly, Bosznay Károly helybeli tekintélyes kereskedő fia, ki szintén kereskedelmi pályán működik, a Bécs és Debreczen közötti nagy távolságot négy nap alatt beutazta — bicyclin, — A fiatal Bosznay pénteken reggel indult meg az osztrák fővárosból s még az nap Győrbe érkezett. Másnap, szombat, már Budapesten volt. Innen majdnem azt az utat választotta, mely legegyszerűsebb irányban vezet Debreczennek, keresztül Tiszaújváron és a Hortobágyon, a hol a vasutak, korszaka előtt a bécsi, pesti kereskedők is karavánoztak a debreczeni nagyvásárookra. Vasárnap a heves megyei Kerecsenden halt meg s onnan tegnap estére be is ért volna Debreczenbe, ha b. ujjvárosi ismerőseinek vendégszeretete ott nem marasztja. Édes atyja tegnap a Látóképig eléje utazott, de hiába várt fiára, a ki éppen

— **Kolozsvártól Párisig és vissza velocipéden.**

Három magyar athléta Borbély György a kolozsvári athletikai-club bajnoka Phillipovits Emil és Szapannos Péter a múlt hó elején velocipéden elindultak Párisba s 17 napi ut után szerencsésen meg is érkeztek. Borbély György mint minden nagy útja alkalmával úgy most is elindulása előtt felkereste szerkesztőségünket s ekkor megígérte hogy útját tisztán sportszemponthól le fogja írni a „Herkules“-nek, ép ez okból nem közöljük a más uton hozzánk került tudósításokat, hanem bevárjuk a derék bajnok visszaérkeztét. Borbély egy Párisból, a hó 3-áról keltezve, a kolozsvári athletikai klubhoz intézett levelében a többek közt írja, hogy Párisban az ottani bicycli-clubbal többször kirándultak a boulognei erdőbe, 3-án pedig Versaillesig kísérték a club tagokat, kik egy 15 napra terjedő, 700 klmtes kirán-

dulásra indultak a tengerig. Hétfőn indult Versaillesből visszafelé. Ugy ő, valamint vasparipája kitűnő kondícióban vannak. Utját Dijon, Turinnak veszi, hol Kossuthot felkeresve, haza tér, utját Padua, Velence, Triest s Fiume irányában folytatva tér — Pécs utba ejtve — Kolozsvárra. Uti társai közül Phillipovits elvált tőle s vasutal Hamburgba utazott. Szappanyos Péter még Turinig kíséri. Innentől kezdve azután a bajnok egyedül bicelezkedik tovább.

Tourista kirándulások Budapest környékén

(Aquincum lépével.)

A fővárosba internált turistáknak há' kissé szebb vidékre akarnak kirándulást tenni, nem marad más hátra, mint a budai hegyek között mászkálni; mert fővárosunk környéke valami érdekesebb pontot csakis az északnyugoti részén tud felmutatni s fővárosi két turista-egyletünk a budapest hegyvidéki turista-egylet és a Kárpát-egylet budapesti osztálya is leginkább erre a vidékre rendeznek kirándulásokat.

Azok részére, a kik a turistaságra hetenként legfeljebb egy napot, a vasárnapot szánhatják, melegen ajánlok egy érdekes tourt, melyet tetszés szerint meg lehet rövidíteni, ha valakinek nincs elég ideje az egészhez.

Az összes budai hegyeket egy turista-ut köti össze mely kiindul a városmajortól fölvezet a svábhegyre aztán innen átvezet egy felől a Fácánhoz, másfelől pedig feljebb a Normafához, s innen az előbbi ut a János-hegy oldalán a másik pedig a Jánoshegy tetején elvezet a szép juhásznéhoz. A szép juhásznétől át lehet menni a Lipótmezőre s innen az ó-budai hegyeken át egészen a Dunáig, melyhez közel van a végpont az Aquincum.

Ennek a kirándulásnak számos igen szép pontja van s az egész valóban megérdemli a reáfordított fáradságot és időt.

Miután minden művelt ember a turista-kiránduláskor a mulatsággal mindig összeköti a hasznosat és tanulmányosat is, e szép tournak legtanulságosabb pontját az Aquincumot képmen és írásban is közölhetjük olvasóinkkal.

Ó-Buda maga, valamint a Szent-Endré felé vezető út és környéke telve vannak a római uralom emlékeivel, mert a mai Ó-Buda helyén állott Aquincum egyik főhelye volt a Pannonia inferior nevű római provinciának. Még a múlt században eszközölt ásatások egy régi római fürdőt hoztak napvilágra, mely a mai Flórián-téren emelkedett. A hajógyár szigetein az 50-es években fedeztek fel fürdőmaradványokat. Végre az újabb időben az Ó-Budától északra eső fensíkon eszközöltek ásatásokat Torma Károly kitűnő régészünk vezetésével és felfedték a régi római vízvezeték (Aquaeductus) az amphitheatrumos és a régi Aquincum egyéb maradványait.

Ugy az állam, mint a város anyagilag támogatta az ásatási munkákat, melyek valóban meglepő eredményre vezettek. Ó-Buda régi római emlékeit még sem ismerte meg eddig a világ annyira, miként megérdemelnék. Ezen a bajon bizonyára segíteni fog az a szakszerű monographia, mely nem sokára meg fog jelenni és az Aquincumi romok bő ismertetését fogja tartalmazni. — Legérdekesebb e romok közt az amphitheatrum.

Ez az épület terjedelmére nézve felülmúlja a Pom-

péji ásatások által napvilágra hozott amphitheatrumot és következtetni enged az akkori itteni római telep nagy népességére. Közönséges ellipsis alakban épült; közepén terült el az arena, körülbelül 53 m. hosszúságban, hol a gladiátorok mutatták be vérfogyasztó művészetüket. Köröskörül emelkedtek a külső magos és a belső alacsonyabb körfal közt. a néző ülései, melyekhez két kapun keresztül juthattak a látogatók. Az ülések homokkövekből készültek, mindegyikre rá volt vésvé tulajdonosának neve, miként a megmaradt emlékek mutatják. A belső körfalat három kamara szakítja meg: az egyikben a játékokhoz szükséges vadállatok voltak elzárva, a másikon vittek keresztül a gladiátorok holttestét, a harmadik a szinkör személyzetének szolgált az előadás alatt tartózkodási helyül. Sajátságos az aquincumi amphitheatrumnak, hogy eltérőleg az olaszországiaktól, arenája be volt tetőzve; a mit könnyen meg lehet magyarázni, hiszen Pannonia éghajlata sokkal zordabb mint Itáliáé. — Az amphitheatrum nyugati külső körfalához támaszkodott Nemesis temploma; a templomban romjai közt találták meg a Oemsis istennőnek szentelt egy méter magas emlékkövet (ara votiva), melyet feliratok borítanak. — Az amphitheatrumon túl a római katonák egykori allandó táborának (castra stativa) mintegy 30 holdnyi területet jelölő romjai terülnek el. Itt táborozott a legio II., védelmezve a gazdag és virágzó colonia polgárait. Az amphitheatrum és Ó-Buda közt vezető út keleti oldalai az újabb különböző helyen eszközölt ásatások napvilágra hozták a régi aquincum egyik negyedének romjait. Ebben e negyedben laktak a kereskedők és markotányosok, kik a légiókat mindenütt hiven kísérték. Utcáik maradványai, szobrok és talapzatok töredékei, tornacsarnok (palaestra) romjai, vendéglők és három fürdő fennmaradt részei, mind a régi városrész fennállat hirdetik.

— Egy hatvan éves turista szerencsétlenül járt e hó elején az osztrák alpesek között a Dachsteinon. A szerencsétlenül járt turista Jellingshaus hallei tőkepénzes körülbelül hatvan éves férfi volt. Két kitűnő hallstatti vezetővel, Zauner Péterrel és Wimmer Sándorral ment fel a hegyre. A leszálláskor, az alsó Schvadringban a helyen, a hol a keskeny útjáratnál drotkötél van kitesztve, az elől menő Wimmer vezető így szólt a turistához: „Tessek itt jól vigyázni!” De ugyan e pillanatban Jellingshaus már Wimmerre bukott, és őt magával ránta 30 méter mélységbe. A másik vezető hozott azután segílyt. Jellingshaus már halva találtatott (fején sérült meg s úgy látszik, rögtön meghalt) Wimmer vezető jelentéktelen sérüléseket szenvedett.

A budapest hegyvidéki turista club f. hó 4-ikén vig mulatsággal avatta föl a Csillebérczre vezető új utat, melyet maga vágatott. Délután félnégykor cigányzenével indultak az Eötvös-villától. A menet hosszu volt, a villatulajdonosokból és vendégeikből szépszámu jókedvű társaság gyűlt össze. Az új ut a Norma-fa mellől vezet s kezdetén nemzeti szín lobogókkal díszített kapu állott. Az út árnyas fák közt vezet s több pontjáról szép kilátás nyílik a fővárosra s a budaörsi oldalra is. S árnyas nagy látkól övezett táncz hely is kínálkozik, melyet a kiránduló társaság nem is hagyott használatlanul. A fiatalok vigan jártak a tánczot; közebe pedig az odagyűlt falusi ifjak közt tréfás versenyeket is rendeztek. A táncz helyet Schnierer Gyula min. tanácsos indítványára el is keresztelték Csillé-rétnek. Este kis tüzijátékot rögtönöztek, aztán lampionos menetben tértek haza.

ATHLETIKA.

A palicsi versenyek.

Az «Achilles Sport egyesület» és «A Szabadkai-Torna-Egylet» versenyait vasárnap, azaz aug. 4-én tartotta meg a közönség nagy érdeklődése mellett. A délelőtti versenyek eredménye a következő.

Bajnoki célverseny. Indultak 4-én. ezek közül első volt Sauer Henrik, 65 p. alatt érkezett be; másodiknak Szaghmeiszter Gyula 65½ perc alatt; távolság Palicsról Szabadkára s vissza (15 km.)

Bajnoki távverseny. Indultak 12-en. Táv 3000 meter. Elsőnek érkezett Gaál Dániel 69 p. (Hódmező-Vásárhely) másodiknak Weber Frigyes 69½ p. alatt, tehát félperccel később, a harmadiknak Mihajlovits Kornél 77 perc alatt.

A délutáni vonatokon a közönség ezrével érkezett a versenyekre. A délutáni versenyek a következő rendben végződtek:

Velocipéd-Verseny a bajnoki címért. Táv 10000 m. Indultak 5-en. Elsőnek érkezett: Matkovich Miklós 32 p. alatt. Másodiknak Vojnics Béla 34 p. alatt.

A növendékek *sikversenyében* elsőnek érkezett be Pesik István.

Vasparipa verseny. Táv 1000 m. 1-ső Matkovich M. 2 p. 41 mp. 2-ik Huber Eugen.

Kardvívásban résztvettek: Fellegi Antal. Milassin Andor és Matkovich Miklós. Győzött Fellegi Antal. A kardvívást a közönség nagy érdeklődéssel nézte végig.

A *gyaloglásban* résztvettek: Kohn Arnold (Budapest) a «Magyar Testgyakorlók Körének» választmányi tagja. Sauer Henrik, Szaghmeiszter Gyula és Ferencz, Kalmár József (táv 3000 m.) Elsőnek érkezett Kohn Arnold(?) p. 5 mp. alatt, másodiknak Sauer Henrik 18 p. alatt.

A versenyeket fényes táncmulatság követte. A versenyek alatt a «totalisateur» működött. Az ötös mérkőzés (pentathlon) aug. 11-én lesz megtartva ó-görög rendszerben és jelmezben.

Ezt követni fogják:

A *sik verseny* (1009 m. táv) a *viadóri ugró versenyek*, *viadóri korlát és nyújtó-verseny tornázás népszerűség futás* (1000 meter táv) *súly dobás* magasba (súly 17½ klg.) *bajnoki korong* (diszeus) *vetés*, *vasparipa* (bicycle) *gátverseny* (táv 2 km. 8 gáttal). Kezdek *vasparipa* (bicycle) *gátversenye*. Táv 1 km. 1 gáttal. Ökölvívás mint vigasz-verseny.

Mindezen versenyeknél ezüst- és bronz-érmek tisztelet ajándékok, oklevelek és a győzteseknek bajnoki és viadóri jelöltségek adatnak.

Eddig már több mint 16 egyesületek elnöksége jelentette be hogy küldöttségeik által fogják magukat képviseltetni.

A bizottság elhatározta, hogy a táncmulatság alkalmával a szünet alatt működő hangverseny is fog tartani.

Tudomásra kell továbbá hoznunk, hogy d. e. a nyílt verseny pályán már reggel 6 órakor megkezdődnek nemzetközi jelleggel a velocipéd versenyek. Külön vonatokról és katonai zenekarról intézkedések tettek.

Az aug. 4-én tartott versenybizottsági ülés határozata értelmében a 6-iki záró jelentkezési határ idő aug. hó 9-ig esti 8 óráig halasztott el.

Mindezen versenyekre nevezések a verseny bizottság elnökségéhez (Vermes Lajos bajnokhoz) Szabadkára intézendők.
Vermes Lajos

Verseny kuglizás. A főváros mulató helyein a verseny-tekezések nagy divatba jöttek még pedig nagy díjakkal. Kis-Pest egyik vendéglőse verseny kuglizást hirdetett, melynek díja egy egész nyaraló! A dobások díja azonban úgy van megállapítva, hogy az ezekből valamint az oda csődülő vendégek étkezéséből a nyaraló díja kikerüljön. Most egy budapesti vendéglős utánozta kispesti kollégáját. Ugyanis a következőket írják nekünü az új kugli-meetingről: Kis-Pest dícsőségét megirigyelte a stáció-utca 45. sz. a. «Rácsoskapuhoz» címzett kerti helyiség törzsközönsége, mert ott, az ujonnan készített tekepályán oly hallatlan dobálás történik, a mely minden telivér kuglizónak karjába kergeti a vért. Vasárnap, f. hó 11-én délelőtt 9 órakor kezdődik ott a nagy díjtekedobás. Kis-Pest elbujhat a „Rácsoskapu” mögé. Nem egy, de öt nyermény lesz s így a játszókat az a remény biztatja, hogy veszett fejszének nyele kerül s a reá fordított költségük nem vész kárba. Az összes nyermény értéke 22.800 ft, és pedig a főnyermény egy 16.000 ft értékű ház; 2-ik főnyermény: 4, összesen 3000 ft értékű háztelek; 3-ik nyermény: 3, összesen 2000 ft értékű háztelek; 4-ik nyermény: egy teljes kávéházi berendezés 1000 ft értékben; 5-ik nyermény: egy háztelek, 800 ft értékben. — Egy részvételi jegy ára 50 kr. mely három dobásra jogosít. Csakis egyenes, előlről, találó, tiszta dobások számítanak. Nyörök a minden dobás után felállított 7 babából legtöbbet találók. Az egyenlő dobások esetén a legtöbbet dobók között új versenydobás lesz. A versenydobás kezdete, mint említettük, f. hó 11-én d. e. 9 óra s tart naponta reggeli 9 órától esti 11 óráig. Bővebb felvilágosítások, valamint jegyek a verseny színhelyén, a Józsefváros előkelő s megbízható polgáraiból s az előjáróság tagjaiból összeállított verseny-bírósnál nyerhetők. Az eddig páratlanul álló díjtekedobás iránt már most is oly nagy az érdeklődés, hogy az előjegyzéseket alig győzik s a főváros tekézői között valóságos forradalmat idéz elő.

Gyalog Bécsből Párisig. Párisban most három iparoslegényt ünnepelnek, kik gyalog tették meg az utat Bécsből Párisig. A «Figaro» igen részletesen ír róluk. A három neve: Jaichstinger, kocsis, 29 éves, Braschl és Hübner mészárosok, kik közül az első 27, a másik 30 éves, A bécsi bérkocsis, ki Lövy hírlapíróval Bécsből Párisba hajtott, huszonhárom napig ment. Anceff orosz katonatiszt Pultavából Párisba éppen egy hónap alatt lovagolt. A három osztrák gyalogló huszonhat nap alatt tette meg az utat. Julius 6-án indultak el Bécsből s két éjszakát kivéve, mindig csak nappal jártak, az éjeket vendéglőkben töltve. Lábukon nem volt cipő, hanem azt vászon takarta s minden este zsírral dörzsölték be. Ruházatukat matróz ing, vászon nadrág és szalmakalap képezte. Utipodgyászuk egy targonczán volt elhelyezve, melyet felváltva toltak az egész uton át. Mellükön pléhlemezben e felirat volt: «Wiener Schiebkarren, Wien—Paris.» A következő helyeken mentek át: Bécs, Linz, Ulm, Strassburg, Luneville, Nancy, Chelles, Vincennes Páris. A gyaloglás alatt 1300 frankot költöttek. 800 cigarettát szívtak el. Háromszoros hoch-hal léptek be a kiállításba, hol őket az osztrák-magyar osztály elnöke fogadta. Nyolcz napig maradnak Párisban, azután vasuton térnek haza.

Gyalog Erdély körül. Kiss Ferencz orvosnövendék, a kolozsvári athletikai-klub tagja, a mult hóban nagyobb gyalog körutra indulván, eddig 1300 kilométert tett meg. Kolozsvárról indult s Szolnok-Doboka-Szatmár és Máramaros megyékben át a Tisza forrásáig ért, innen pedig Csikszereda felé folytatta útját, majd Brassóba érkezett, honnan Szeben és Hunyad felé véve útját, tér vissza.

Magyar vivőmester Párisban Fodor Károly jeles fővárosi vivőmester az írók és művészek társaságának turin-párisi kirándulásával az utóbbi hetek alatt Párisban volt. Ugy Párisban mint Turinban több vivőmesterrel megmérkőzött.

Testgyakorlati tér Kolozsvárott. A „Kolozsvár“ írja: A napokban az állatkiállítás területén br. Josika Gábor, Girsik János, Kuszko István (athl. club), Salamon Antal, Deák Pál, Debreczeni Balázs (város részéről) urakból álló bizottság szemlét tartott az athletikai klubnak és a labdázó-társaságnak azon a területen létesítendő verseny- és gyakorló-tér tárgyában. A bizottság a tanácshoz a testgyakorló-hely létesítése mellett terjeszt javaslatot, a mi szükséges és helyes is.

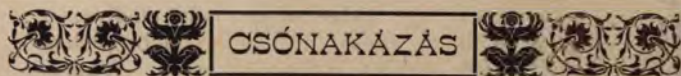
A sportkedvelők körének legutóbbi versenyére vonatkozólag a következő sorokat vettük: Tek. Szerkesztő Urak! Körünk jó hírnevének érdekében, mindennemű tévedések kikerülése czéljából bátorkodunk a tek. Szerkesztő urakhoz fordulni a „Herkules“ legutóbbi számában (VI. évf. 11. sz.) közölt és a „Sportkedvelők Köre“ nyári viadalát tartalmazó czikben megjelölt verseny-eredmények pontosságát illetőleg; s midőn egyrésztől köszönetet mondunk a tek. Szerkesztő uraknak azért, hogy körünk működéséről becses lapjokban jó oldalulag méltóztattak nyilatkozni, másrésztől azonban bebizonyítani akarván azt, hogy körünk a legszigorubb alapokra van építve, a versenyrendezést és időmérést illetőleg, alulírottak, a nyári versenybizottság tagjai, mint olyanok, a kik személyes felügyeletünk mellett ellenőrizték az időmérőt működésében, jótálunk nem csak ifj. Dáni Nándor 100 yardos és Réty Pál 1 angol-mértföldes akadály-verseny eredményének igaz és pontos voltaért, hanem az összes győztesek eredményiért is, akiket training alatt akár hányszor volt alkalmunk figyelemmel kísérni.

Továbbá eredményeik valóságának bebizonyítása czéljából az illető győztesek, nevezetesen ifj. Dáni Nándor és Réty Pál urak önként tették azon ajánlatot körünk választmánya előtt, hogy bármikor hajlandók 2 heti előleges készütség után a tek. Szerkesztő urak előtt távolikat újból megtenni, a mely ajánlatot a választmány egyrésztől örömmel vett tudomásul, másrésztől nagyon természetesen dolognak talált.

Fentebbi nyilatkozatunkat a t. Szerkesztő urak szíves figyelmébe ajánlva maradunk a tek. Szerkesztő urak mély tisztelői

Balogh Dezső,
a „Sport-kedvelők Köre“
elnöke.

Riedl Nándor,
a „Sport-kedvelők Köre“
választmányi tagja és verseny titkár.

Csónak verseny Szegeden.

Az országos dalárünnepély e hó második felében lesz Szegeden; ez alkalomból csónak versenyek is lesznek e hó 17-én a Tiszán a Boszorkány-sziget mellett. A verseny rendkívül érdekes lesz, a minta nevezésekből kitűnik.

A záros határidőig ugyanis a következő nevezések történtek:

I. Hölgyek díjára 4 evezős verseny.

1. «Neptun» budapesti evezős-egylet. Legénység: Ifj. Ádám Károly, Peregg Ignác, Ujházi Gyula, dr. Perger Ferencz. Kormányos: Kiss Gyula. Pótevezős Schwarzmayer Gyula.

2. «Torontál» korcsolyázó- és hajósegylet Nagy-Becskekről. Legénység: Jankó Ágoston, Reitter Oszkár, Vécsey Zsigmond. Szőlősy Kálmán. Kormányos: Kovács László. Pótevezős: br. Feilitsul Bertalan.

3. Temesvári csónakázó egylet. Legénység: dr. Róth László. Kovácsich Gusztáv, Schon Lajos, ifj. Králik László. Kormányos: lovag Preude Otto. Pótevezősök: Kohányi Viktor, Kovács S. Aladár.

II. A tiszai regatta-szövetség díjára. Doubl-sculle-verseny.

1. «Neptun» budapesti evezős-egylet. Legénység: Péchy László, dr. Mészáros Ferencz. Kormányos: Kiss Gyula. Pótevezős: Schwarzmayer Gyula.

2. Szegedi csónakázó egylet. Legénység: Lamboy József, Magyar Endre. Kormányos Magyar János. Pótevezős: Csonka Ferencz.

III. «Neptun» budapesti evezős egylet díjára. Simple-sculle-verseny.

1. «Torontál» korcsolyázó- és hajós-egylet. N.-Becskekről. Evezős: Kovács László.

2. Szegedi csónakázó-egylet. Evezős: dr. Ujj József.

3. Szegedi csónakázó-egylet. Evezős: Gaál Endre.

Szerkesztői üzenet.

Lapunk felelős szerkesztője Porzolt Kálmán párisi utjából csak közelebb tért vissza a fővárosba s így az időközben érkezett levelekre még nem válaszolhatott, miért is egy kis türelmet kér.

Pályázat tornatanítói állásra

A szászvárosi ev. ref. Kuntanoda főgymn.-nál egy ujon szervezett és 500 frt. évi fizetéssel ellátott tornatanítói állomásra pályázat hirdettetik. Ez állomás egyelőre csak ideiglenesen töltetik be. Megválasztott köteles lesz a 4 elemi és 8 gymn. oszt.-ba járó tanulókat a törvényben előirt órákon tanítani. Oly folyamodónak ki vinni is tud, előny nyújtatik.

Pályázni kívánók felszerelt folyamodásukat folyó év aug. 20-ig, a nevezett gymn. igazgatóságához annyival inkább küldjék be, mert később érkező folyamodások tekintetbe nem vétetnek.

Szászváros (Erdély) 1889. július 23-án

Dózsa Dénes
ig. tanár

MEZEI ANTAL

kiadásában

Budapest. (Haas-palota) épen most jelent meg és minden könyvkereskedésben kapható a

Budapesti általános CZIM- ÉS LAKJEGYZÉK

75 iv, nagy 8°. — Ára kötve 8 frt.

Előfizetési díj:

Negyedévre . . . 1 frt.

Félévre . . . 2 frt.

Egész évre . . . 4 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések felvételnek
a kiadóhivatalban.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

Megjelen havonként kétszer.

Szerkesztőség

és

kiadóhivatal:

Budapest, VIII. kerület,
Röck-Szilárd-utca (eze-
lőlt Bodzafa-utca) 4 sz.Kéziratokat vissza nem
küldünk.Bérmertelen leveleket
nem fogadunk el.

Az „Achilles“ Sport-Egylet, az „Aradi Kereselyázó-Egylet“, a „Balaton-Egylet“, a „Beregszászi Kereselyázó-Egylet“, a „Budapesti hegyvidéki turista-Egylet“, a „Budapesti Kereselyázó-Egylet“, a Budapesti Torna-Egylet, a „Budapesti Vasparipa-Egylet Előre“, a „Budapesti Sport-Club“, a „Debreczeni Kereselyázó-Egylet“, a „Debreczeni Torna-Egylet“, az „Egyetemi Athletikai Club“, „Első Magyar Vivó-Egylet“, „Iaz „Ersekújvári Vivó- és Torna-Egylet“, a „Fertői Csónakázó-Társaság“, a „Győri Csónakázó-Egylet“, a „Kassai Kereselyázó-Egylet“, a „Kolozsvári Athletikai Club“, a Kolozsvári „Kereselyázó-Egylet“, a „Főv. Vivó-Club“, a „Körmendi Athletikai Club“, a Kunszentmártoni Csónakázó-Kereselyázó-Egylet, a „Magyar-Ovári Torna- és Vivó-Egylet“, a „Magyar Velociped-Club“, a „Marosvá-
sárhelyi kerékpár-Egylet“, a „Makói torna-egylet“, a „Maros-Vásárhelyi Kereselyázó-Egylet“, a „Lévai Torna- és Vivó-Egylet“, a „Lőcsei Kereselyázó-Egylet“, a „Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet“, a „Nagy-Bányai Kereselyázó-Egylet“, a „Nagy-Enyedi Kereselyázó-Egylet“, a „Nagy-Kanizsi Torna-Egylet“, a „Nagy-Kállói Kereselyázó-Egylet“, a „Nemzeti Hajós-Egylet“, a „Neptun Budapesti Evező-Egylet“, az „O-Becsei Kerékpár-Egylet“, az „Ó-Budai Torna-Egylet“, a „Pannonia Csónak-Egylet“, a „Pécsi Athletikai Club“, a „Pozsonyi Hajós-Egylet“, a „Pozsonyi Torna-Egylet“, a „Privigyei Kereselyázó-Egylet“, a „Rimaszombati Kereselyázó-Egylet“, a „Sátoralja-Ujhelyi Kereselyázó-Egylet“, a „Salgó-Tarjáni Vasparipa-Szövetkezet“, a „Selmeczi Akadémiai Athletika-Club“, a „Soproni Kereselyázó-Egylet“, a „Szabadkai Torna-Egylet“, a „Szarvasi Kereselyázó-Kör“, a „Szegedi Csónakázó-Egylet“, a „Szegedi Kereselyázó-Egylet“, a „Szegedi Torna-Egylet“, a „Székely-Udvarhelyi Kereselyázó-Egylet“, a „Székesfehérvári Kereselyázó-Egylet“, a „Temesvári Kereselyázó-Egylet“ és az „Ujvidéki Kerékpár- (Bicycle-) Egyesület“, a „Pápai kereselya-egylet“, a „Torontál kereselyázó- és hajós-egylet“, „Magyar sport-club“, „Szegedi kerékpár-egyesület“

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Tüzoltás és testgyakorlat.

T. T.

Ez a két betű nagyon népszerű volt egykor Budapesten s a kik ezt a két betűt hordozták karjukon és mellükön, büszkéek voltak arra nagyon.

Ez e két betű annyit jelentett, hogy tornász-tüzoltó.

Ebből az elnevezésből is kitűnik, hogy a tornász és a tüztöltés ikertestvérek voltak.

Ma azonban csak olyanok egymáshoz, mintha — mostoha testvérek volnának.

Ma a tornászok, sportmanek lenéznek a tüztöltést, a tüztöltők pedig ignorálják a tornázást.

Pedig ez a két dolog nagyon összeillő s különösen jó tüztöltő nem tudok képzelni, a ki egyszersmind nem jó tornász is.

Mert hiszen a tüztöltő minden mozdulata jóformán egy-egy tornagyakorlat s ezért nem tudom eléggé ajánlani, hogy tüztöltőink s tüztöltőegyleteink melegen karolják fel a testgyakorlatokat.

Az ország tüztöltői most Székesfehérvárott gyűltek össze szövetségi nagy gyűlésükre s fényes ünnepélyeket

rendeztek, ez alkalmat használjuk föl arra, hogy közelebb hozzuk egymáshoz a két elszakadt elemet, a tornászokat és tüztöltőket.

Különösen a vidéken, a hol sok egylet alakítására és fenntartására nincs elég eszköz, nagyon czélszerű dolog ha közös egyletet alakítanak a tornászok és a tüztöltők s a hol tüztöltő egyletek már vannak, ott ezek nagyobb érdeklődésre tehetnének szert a közönség körében, ha a testgyakorlatoknak és sportnak tágabb teret engednének.

Hiszen ott van a tüztöltőknek két legszebb gyakorlata a mászás és a ponyvaugrás (melyeket képekben is bemutatunk olvasóinknak, Pataky László kiváló festőművésznök rajzai után), ezek a legnagyobb mérvű tornászati ügyességet követelik meg.

A mely tüztöltő e két tornagyakorlatot nem tudja jól, az valóban az életével játszik, ha a tüzhöz közel megy.

Ajánljuk azért tüztöltőegyleteinknek, hogy rendes tornaórákat tartsanak hetenként a tagok számára a specialis tüztöltői gyakorlatok mellett is, mert legalább így a tagok testi egészségüket és erejüket is jobban fenntarthatják a tüzmentes bévés időkben.

Egy régi tornász-tüzoltó.

Egy sportsman életrajza.

Czirák Béla gróf az orsz. tüztöltő-szövetség elnöke.

Főúri sportsmanek egyik legjelesebbjének életével ismertetjük meg olvasóinkat rövid vonásokban abból az alkalomból, hogy az országos tüztöltő szövetség Székes-

fehértárolt tartotta közgyűléseit. Czirák- és dénes-falvi Cziráky Béla gróf ez, Fehér megye főispánja, ki a tűzoltó intézmény terjesztés körül elévülhetetlen érdemei szerzett magának. A nemes gróf a sport iránti érdeklődését már ifjúkorában kimutatta s később a tornázás csónakázás és tűzoltás terén maga is szép tevékenységet fejtett ki.

Lovasberényben (Fehér megyében) 1859 május 23-án született. Tanulmányait a piaristák budapesti gimnáziumában mint magántanuló végezte, az érettségi vizsgát azonban ugyanitt nyilvánosan tette le. A jogot Budapesten végezte s sikerrel tette le a jogtudományi, bírói és államtudományi vizsgákat. Egyetemi hallgató korában a fővárosi fiataliságnak népszerű vezére volt. 1872-ben az igazságügyi miniszteriumban fogalmazó gyakornok lett s ez időben lépett be a budapesti önkéntes tűzoltó egyesületbe, hol a szivattyús és mászó vizsgákat letette. 1873-ban fogalmazói minőségben a belügyminiszteriumba tették át. Már fiatal korában nagy előszeretettel viseltetett a tornázás és a sport több ága iránt és kedvelte a csónakázást is és a fővárosban több sport egyesület működésébe befolyt. 1874 őszén a tűzoltó intézmény iránti lelkesedésből Széchenyi Ödön gróffal és Follmann Alajossal a török fővárosba Konstantinápolyba ment az ottani nagyszabású tűzoltó intézmény létesítése céljából. Midőn a konstantinápolyi küldetését befejezte nagy utazást tett a keleten, mely majdnem fél évig tartott.

Ezután egy időre megvált a közpályától és atyjánál Lovasberényben telepedett le. De ezen idő alatt tevékeny részt vett a megyei mozgalmakban. 1878-ban nőül vette Eszterházy László gróf leányát Eszterházy Mária grófnőt. 1880-ban császári és királyi kamarássá nevezte ki őfensége. 1882-ben választott meg Zalaegerszegen az orsz. tűzoltó szövetség közgyűlésén a szövetség elnökévé, mely tiszttel oly nagy ügybuzgalommal és szakértelemmel tölti be ma is. 1884-ben Fehér megye főispánjává nevezetett ki. Előkelő tagja a főrendiháznak.

Tűzoltószekiallítás volt Székesfehérvárott e hó 20-án a tűzoltó szövetség gyűlése alkalmából. A kiállítás rendkívül sikerült; úgy mászó szerek, mint szivattyúk és más felszerelések szép számban voltak kiállítva. Összesen 76 kiállító vett részt e tárlaton; a kiállítók névsora a következő:

Walser Ferencz, Budapest. Krausz Adolf és fia. Ungvár. Lucz Ignác, Bécs. Roth Ernő, N.-Szeben. Rott Ágost. Henrik fia. Prága. Cohnfeld S. G., Zwickrode. Blöchner és Vierselrott, Götha. Öleht J., Schöndall. Fischer Sándor, Budapest. Domokos P., Györgyarmat. Ifj. Popovits György, Baranya-Mágocs. Lindhardt István, Budapest. Rumbold B., Budapest. Rozsnyai Mátyás, Arad. Cernai R., Teplitz. Weber M., Bécs. Reményi Samu, Csurgó. Schneider J. H., Kl.-Schmalkaden. Scholze Adolf, N.-Szeben. Enderweit G., Berlin. Teirich és Leopolder, Budapest. Alcsuthi pusztai tűzoltó szakaszpáncsnokság. Alcsuth. Ruprecht testvérek, Pécs. Fridrich és Hampel, Nyitra. Heidenthaler Antal, Salzburg. Kovács Kálmán, P.-Ladány. Schwarz J. és társa, Budapest. Stangel B. E., Grác. Havas és Ritter, Pécs. Guttermann Lajos, Bécs. Knopp és Weit, Budapest. Rosenthal H., Budapest. Baumann Nándor, Szászsebes. Hüller Manó, Grálitz. Hübsch Ede, Nagybitse. Tarnóczi Gusztáv, Budapest. Prohászka Pál, Salgó-Tarján. Törzsök Ádám, Mezötur. Adler Károly, Miskolcz. Tűzoltó-egyesület, Apatin. Blau Mór, Felesuth. Munkácsi és Pozsonyi, Budapest. Unger Hermann, Hannover. Markovits J., Budapest. Pollák Samu, Székesfehérvár. Glogovác József, Székesfehérvár. Hirtling és Hlotka, Székesfehérvár.

Felmayer István és fiai, Székesfehérvár. Schlammadinger Alajos, Székesfehérvár. Weisz L. és fia, Székesfehérvár. Hermann Ödön, Budapest. Posztógyár, Gács. Giani Kár. ifj., Bécs. Kubik János, Székesfehérvár. Léder Károly, Pozsony. Schotola Ernő, Budapest. «Illustrirte Feuerwehr-Zeitung», Pozsony. Kartschoke János, Budapest. Seltenhofer Frigyes, Sopron. Rózsa Géza, Arad. Fairbanks, Budapest. Eisenbarth Ferencz, Székesfehérvár. Horn Lajos, Apatin. Wiese és társa, Budapest. Gróidl Gyula, Pozsony. Geitner és Rausch, Budapest. Weldner Mór, Gyöngyös. Tűzoltó-egyesület, Pozsony. Kragl Kár. ifj. Pozsony. Mentőegyesület, Budapest. Dant R., Budapest. Szávossz Emil, Budapest. Darvassy Károly, Budapest. Szöllősy Ferencz, Székesfehérvár. Magirus C., Ulm. Lakos Antal, Székesfehérvár.

A tanuló ifjuság és a tűzoltás. A régi világban mikor még Magyarországon tűzoltó egyesület nem volt, a diákság volt a tulajdonképeni önkéntes tűzoltóság s a história nagyon sok hőstettet tudna följegyezni a régi diák tűzoltókról. Egy-egy vidéken még most is van a kollegiumnak fecskendője s a tanuló ifjuság sok hasznót hajtott tűzoltói működésével. De a lelkesedés ezen a téren nagyon csuppan s mi ezt nagy hibának tartjuk.

Vegyék fontolóra iskola igazgatóink s különösen a tornatanárok, vajjon városuk esetleg iskolájuk biztonságát mennyire előmozdítanak, ha a tanuló ifjuságot megánitanak egy kicsit a tűzoltás tudományára is, a mi mellett az ifjuság testi erejét és ügyességét is csak növelnek.

Török tűzoltó szer. E sorok írója egy évvel ezelőtt Konstantinápolyban járt, hol alkalmat nyílt Széchenyi pása híres tűzoltó ezredének gyakorlatait megsemmélni. A pas ekkor bemutatott egy speciális török tűzoltószert, melyet sehol a világon nem is alkalmazhatnak csak is Törökországban. Ez a szer egy rendkívül hosszú lánc, mely két végén kötélben folytatódik. Ennek a szernek az a feladata, hogy nagy tüzeseteknél egy-egy török házat (melynek emelete leginkább fából épült) körül lánczolnak vele, aztán a kötél-végekbe bekapaszkodnak a tűzoltók s az egész házat egyszerűen — lerántják. Ily módon gátolják ott meg a tűzvész terjedését. (P)

A kótyajáték.

A Nyelvtörténeti Szótár egyik szerkesztője, Simonyi Zsigmond, az akadémiának egy osztályülésén jelentést tett a készülő szótárról. E jelentésben többek között megemlékezik a kótyavetve szóról is, melyről a munka folyamán bebizonyult, hogy eredeti magyar szó és hogy e szó azonos lehet a székely kótya szóval, mely Kriza szerint: egy hosszú fáska, melyet a játszó légenek négyesben szoktak ütni botokkal. A játékot kótyázásnak nevezik. Azonfölül laptá jelentéssel is van egy kótya szó a székelységben. (A Magyar Tud. Akad. Értesítője 1884, 2. szám.) Csak az volna a kérdés — mondja megelőzőleg — miféle tárgy volt az a kótya, melyet úgy látszik a régi árveréseknél vetettek, talán annak a jelöl, hogy az eladás megtörtént.

Ezt megelőzőleg a Nyelvörben is előfordul egypánszor a kótya szó, de az első közlemény (III. 472. l.) egészen lényegtelen. Sokkal fontosabb a második, melyet

T. Nagy Imre közöl Csikmegyéből a VII. kötet 331. lapján: kótya = árverezés; kótyavetyélni = elárverezni. Kótyázás: egy labda vagy csűrökjátéknak is a neve sat.

Udvarhely megyében, a Nyikó vidéken olyan jelensége is van a kótyavetye szónak, melyet eddig egy közleményből sem olvastam. Ott ugyanis, ha valaki elkótyavetyéli birtokát, azt értik rajta, hogy elvesztegeti. Azaz, ha ő maga adja is el, ha dobszó mellett veszi is meg valaki, nagyon csekély árt kap érte. Hogy azonban milyen formáltságok között történhetett az árverezés hajdan; hogy vetettek-e kótyát jelölül az eladás megtörténtének, nem tudom. De hogy a kótyajáték és a kótyavetye szó között összefüggés van, az nagyon valószínű. S e valószínűség-nél fogva talán célszerű lesz, ha pontosan leírom a kótyajátékot.

Kriza a „Vadrózsák” szótárában, azt mondja hogy a kótya egy hosszúra Háromszékmegyében lehet; de a Nyikóvidéken nem hosszabb 8—10 cm-nél, ker. 12—18 cm. Gömbölyű, jó erős fából csinálják, hogy az erősebb ütést is elbírja.

Kótyázni lehet négyesben, hatosban és nyolcasban. Én a nyolcast fogom leírni. A játékosok választás útján két csoportra oszlanak. Ezután elővesznek egy botot, melynek a vastagabb végét egyik játékos megmarkolja a jobb kezével. Most a másik csoportból valamelyik fogja meg botot, közvetlen az ellenfele keze fölött Ezt a többiek, de mindig változtatva, követik. Mikor mint a nyolcan fogják a botot a legelső teszi megint legfőül a kezét és így addig folytatják, míg nem a bot végére jutnak. A kinek a keze legfőül van, ha annyira megtudja a bot végét togni, hogy annál fogva a fején keresztül dobhatja, az ő csoportjából lesznek először ütők.

Most csinálnak a földbe 4 lyukat, hosszúságban 15—20 szélességben 5—6 lépésnyi távolságra egymástól. A négy ütő egy-egy bottal a kezében elfoglalja a négy lyukat, illetőleg rááll a lyukra. A más négy közül kettő—kétfelől—közvetlenül az ütők háta mögé áll. de úgy, hogy azok botjaikkal ne üssék meg. A más kettő pedig távolabb foglal helyet, hogy a messzebbre elűtöttkótyát annál hamarabb visszadobhassa a kótyavetőnek.

Most már kezdetét veszi a játék.

Az egyik dobó a vele ellenkező oldalon álló két ütő közt eldobja a kótyát, úgy, hogy azok elűthessék—ha megtalálják— esetleg az ott álló társa kifoghassa. Ha a kótyát valamelyiknek a botja hallhatólag érte: az egymással—hosszúságban—szemben álló ütőknek botjaikat össze kell ütni. Ha ilyenkor a kótya a dobó a kezében van, akkor először csak az egyik meg botját összeütni, a másik igyekezik a dobott kótyát elűtni. Ha ez sikerül, neki kétszer, a másiknak még egyszer össze kell ütni, botját társaéval. Ha azonban nem találja el az ütést és a künnálló beleteszi a hozzá dobott kótyát valamelyik lyukba: helyet cserélnek, a dobókból ütők, az ütőkből dobók lesznek. Ez történik akkor is, ha az elűtött vagy megütött kótyát a künnállók valamelyike kezével a levegőben elfogja. Láptával is így játszódnak!

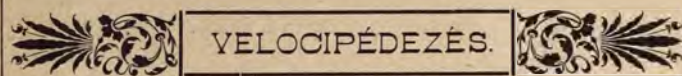
Még a teljesség szempontjából megemlítem hogy négyesben is, hatosban is így játszódnak, csak hogy négyesben kettő van benn, kettő künn, hatosban négy benn, kettő künn, és csak az a kettő meg ki, kinek a lyukjába a kótyát beleteszik.

Nem tudom Magyarországon gyakorolják-e e játékot, de ha nem, megérdemelné a gyakorlatba vételt. Sok sportnál testedzőbb. Erdélyben tudomra az egész magyar lakosság között, ilyen vagy olyan név alatt, el van terjedve. Gyakorolják gyermekek, legények s még fiatalabb nők emberek is.

Fap Sándor.

A „veszprémi tornaegylet” f. hó 9-dikén d. u. 6 órakor tartott rendkívüli közgyűlésén a Sopronba áthelyezett s alelnöki állásáról leköszönt Pfuhl Gusztáv helyéből dr. Levatic Kálmán törvényszéki bírót választotta meg e második alelnöki állásra.

A fumei tornaegyletben mely a testedzés mellett a békés magyarosítás érdekének is oly nagy szolgálatokat tesz, szeptember elején kezdődik meg a tornázás és a sport egyéb nemeinek üzése.

Kolozsvártól Párisig és vissza velocipéden.

Borbély Györgytől a kiváló erdélyi athletától a következő levelet vettük európai velocipéd-utjából.

Tekintetes Szerkesztő ur! A turistaság legszebb és legjobb, ha gyalog jár az ember. Velocipéddel végzetlen nagy tért belúthatsz, de nem láthatunk meg mindent apróra, nem érintkezhetünk annyit az emberekkel nem tanulhatunk annyit, hogy másokat is részeltethessünk benne; azonban saját gyönyörködésünknek bőven van tápanyagja, annyira bőven, hogy a lélek kifárad. A léleknek éppen gyors, futó munkálkodására van feltalálva a velocipéd. A rengeteg hosszas mezőségen, unalmas helyen jó, hogyha hamar tu'essünk. Bécsből Párisig s onnan Dijonig, Würtemberget kivéve alig akad az ember szórakoztató szép helyre: egy nagy mezőség az egész. Nem is igen sokat kalandoztunk, csak Bécsben és Münchenben meg Strassburgban néztük meg egy s más nevezetességet. Egyenesen a nagy város s annak kiállítása vonzott. Gaislingen, Plochingen körül, meg a Vogeseken sajnálkozva néztem jobbra balra fel a hegyekre a bamuló városokra, szerettem volna megmászni, de a biciklé-társaság nem engedte meg, sok időt rabolt volna is el, sietünk Párisba. 8 napi itt időzés, állongálás jobban kifárasztja az embert, mint a folytonos testi munka. A világnak pazar művészete mind egy csomóban. Nincs ember, ki néhány nap alatt megnézzé. Az utolsó nap Versaillesban volt nagy ünnep a persa sah tiszteletére mérhetetlen tüzi és vízi játékkal. Minket inkább érdekelt az athletika, a mennyiben ide vágó dolog a tornászokat nézni. Egyik tő körül két kilométer kerületű téren csatangoltak. 106 egyletnek 20—30 képviselője volt jelen, tehát 3—3000-en. Csak párisi tornaegylet volt 32. Többi a vidékről. Ez volt az ötödik nagy szövetségi gyűlésük és versenyük. A szemébe nem láthatta, mit mivelnek a bumlin, déltől este 7-ig folyt a vegyes mutatvány. Meglehetősen jó képet mutatott azaz ezertele mozgás, futás, csatangolás, szökdecslés, hol a fej, hol a láb az ég felé, tele a levegő bukfenczezéssel, — de nehogy elbámuljunk a nagy művészek. Közöséges dolgokat mivelnek, mind megtudják ezt a magyar tornászok is tenni, csak hogy mi kevesen vagyunk, nincsen egy nagy szövetséges egyletünk, szerteszét működünk, nem tud róla senki seumit, hol ki és mi lakik. Ők nagyobb port tudnak felverni, van nevők, nekünk nincs. Lehet köztük néhány kitünőbb, mint nálunk, mert a többől több jó jut. A bumli után katonai gyakorlatokat tartanak vala egyletenként, minden tornász egyuttal katonai is puskával s pakkal a hátán. A végén volt a versenytorna, mi a legérdekesebb, de a mit nem láthattam a rettentő zürzavarban s a járatlanság miatt nem szerezhettem közel ülőhelyet magamnak. Aztán csa-

patonként vonultak el dobszó mellett a parkon dalolv fűtyülve, nem mondhatnám, katona módon. Különben itt a katona is a nagy szabadság hazájában igen laza disciplinában van; kard nélkül lógásznak ide oda, meglehetősen lusták, ruhájuk épen olyan mint a tongyó, a mint a szekely mondja, mintha vasvillával dobták volna rá. —

Tűzoltás és testgyakorlat.

Lásd 105. old.

Augusztus 5-én indultunk innen tovább ketten, mert

Philipovits Hamburgba ment. Jó darabig monoton hegytelen vidék Montbart, Dijonig. Vissza-visszanézünk az Eiffel toronyra 40 klméterről, melyen mindig bosszankodtam, hogy nem lehetett egész a tetejéig menni gyalog. Nem sikerülhetne a Kükemezey terve, hogy egy versenyt kellene rendezni az Európai tornatanitok számára, ki hány perc alatt futna fel a tetőre, a második emeleten el van zárva a gyalog lépcső, még jegyet is rendre adnak emeletenként, hol egy óra hosszat kell tolongani, taszigálván s taszigáltatván a nagy közönségtől. Elég nagy esze lehet Eiffelnek, de itt szörnyen ellőtte a dolgot, mikor a torony közepén elzárta az utat, s jegyet nem lehet egy-

szerre venni. Ha itt kocsi-val jártunk a levegőben, megpróbáltuk Montbart mellett egy nagy hegyre felmászni, kol kézzel kifaragott kőkeretek látszanak a hegy tetején, betették egy házba gépeinket s egy óra alatt bejártuk a hegyet, zabos, buzás szantóföldeken át. De a hét a várfalnak látszott kő, nem ember, hanem isten alkotmánya. úgy lett magától. Lehetett ott régen valamikor

vár, de semmi emberi nyomot nem láttunk — bámultuk magasból a Respublika tiszta egét, aztán leszáltunk. Aug. 8-án Dola után egy kis városka Montsaus-Vendreyben váltunk el egymástól, Szappanos kollegám egyenesen keletnek tart Innsbruck felé. Én Polignybe jöttem; itt kezdődik a valódi hegység, szűk hegyszorosban, mért-földekre nyulnak a hegyek tetején a várak; ezek valóságos várak, de megmászhatlanok gyalog is mert egyenes kősziklák, s a vége az lett, hogy bicyclivel s felhajtottam, fel a tetőre. A kőszikla oldalán viszelé kanyarogva az ut, olyan ut, mint Pesten és Becsben a bicycle versenyter. Aztán tovább mindig jöttem, hol le, hol fel 120 km. míg a yura legnagyobb pontjára jutottam 9-én délután, honnan beláthatni a terjedelmes völgybe, gazdagon ellátva oekonomiai kulturával, itt ott szerteszét házak, faluk, városok s maga Genf, mit a tenyerembe vehetné s az északra nyulók délibábszerű genfi tó, mely úgy néz ki, mintha csak a Duna volna, a belőle kifolyó Rhon ide nem is látszik; látszanék, ha látszanék szemben tul a hegyek dédapja a Montblance nem emelkedett volna

tul a fellegeken. Nagy időbe került, míg e fura csücsről gyalog lekanyarogtam a völgybe.

Genf, aug. 10.

Borbély György.

Körmendről Párisba velocipéden. Udvari Feri és Udvari Jenő urak, Udvary Ferencz sz.-gotthárdi képviselő fia. kik a körmendi athlétikai klub legutóbbi vasparipa versenyen díjat nyertek, aug. 21-én d. e. 9 órakor indultak el vasparipán Körmendről Párisba. Utjokat Páris felé Grácz, München, Strassburgnak veszik, vissza pedig Olaszországon át szándékoznak jönni.

ATHLETIKA.

Paliesi versenyek.

A paliesi országos versenyek második napja a «Szabadkai tornaegylet» és az «Achilles sportegylet» által f. hó 11-én tartatott meg a fürdő diszes versenypályáján. Az erkölcsi eredménnyel meglehetünk nagyon elégedve, azonban az anyagi kevésbbé kielégítő. Okát a közönség szokott indolenciájában kereshetjük. Bár a szegedi és szabadkai vonatkoz ezrével szállították ki a közönséget, az elkerített versenypályát, a hová pedig elég olcsó belépti jeggyel lehetett bejutni, alig keresték föl nyolczszázan; de annál több volt a köröndön kívül állók száma. A versenyt rendező egyesületnek vigasztalásul csak az marad, hogy az ünnepélyt csak első sorban a nemes magyar testgyakorlati ügyért, csak másodsorban a közönség kedvéért rendezték. Különböző egyesületek küldöttségeinek ünnepies fogadtatása után a versenyek az egyesületek

birnevéhez méltóan, kellő sportszerűséggel folytak le. A „Hódmezővásárhelyi Torna- és Vivő-Egyesületet” Gaál Dániel Magyarország uszó bajnokjelöltje, Török Zoltán, Bánhidyi István és Blau Ödön képviselték. A szegedi-testgyakorló-egyleteket pedig Ujj Béla, Hariss György, Eppinger Muki, Kulischich Pista, Schwarz Henrik, Temesváry testvérek, Blüh Sándor és Béni, Vámos Andor, Endrényi Mihály, dr. Szücs József, dr. Pary József, Gruber György, Czimer Károly, Madár Imre képviselték. A versenyek semminemű kívánni valót nem hagytak volna fel maguk után, ha a Szabadka város hatósága és ennek közege a fürdő igazgatóság több rendbeli elodázhatlan akadályokat nem támasztanak. A versenyek lefolyása különben a következő volt:

I. Nemzetközi vasparipa verseny. Távolság 15 km. Versenybíró: Olay Lajos országgyűlési képviselő az „Achilles Sport-Egylet” elnöke. Kilencz nevező közül Matkovich Miklós bajnokjelölt 42 p. 35 mp. alatt első lett; második Madár Imre a „Szegedi Kerékpár-Egylet” tagja 51 p. és 45 mp. alatt; harmadik Temesváry Ede a „Szegedi Kerékpár-Egylet” tagja 55 p. 30 mp. alatt lön.

II. A csolnak (doublecul) és sindolin versenyek szabályszerű jelentkezés hiányában elmaradt.

III. Gát uszás. Táv 500 m. 5 gáttal, a gátok a víz felszínén uszó fenyőoszlopok voltak. E versenyek érdekességét az is emelte, hogy több hölgy Zomborból bejelentette résztvevését. Kilencz nevező közül első lön Gaál Dániel, a multkori távuszás bajnokjelöltje 11 p. 2 mp. alatt, másodiknak Milassin Sándor az „Achilles-Sport-Egylet” tagja 13 p. 30 mp. alatt; harmadiknak volt Pács János a bajnok jelölt 14 p. 6 mp. alatt. Az uszókat nagy mértékben akadályozta Palics vizének szokatlan erős hullámzása.

IV. Ötös mérkőzés (Pentathlon), görög rendszerben és jelmezben (sisakban, dárdával, paizsszal és palliummal). A versenyzők résztvettek az olympiai játékok módjára a gerely dobásban, gyorsfutásban, korong (discus) vetésben, távolugrásban és birkozásban. Győztes 20 nevező közül a rendkívüli erejű és kitartású athléta: Matkovich Miklós lett, ki akácza koszorúval díjaztatott. Ezen verseny Magyarországon a tornászatterén első ízben lett bemutatva, az általános érdeklődést, mit a testgyakorló egyletekben felkeltött, teljesen kielégítette.

V. A verseny legérdekesebb pontját a sík verseny képezte s benne elért eredmény felülmúlja a Magyarországon elért összes eredményeket. A hat induló közül győztes lett Rosenthal Hugo a „Budapesti-Sportkedvelők-Kör”-ének tagja, ki az 1609 m. utat gyönyörű egyenletes, szabályos íntással 5 perc 28 másodperc alatt tette meg. Második lett Müller Dávid a „Budapesti-Testgyakorlók-Kör”-ének tagja 6 p. alatt.

VI. A viadori ugró versenyekben Matkovich Miklós 18 mérkező közül 603 cm. táv és 107 cm. magas és 280 cm. rudugrásával első lett; második Kalmár József, harmadik Kulischich István (Szegedről).

VII. A vendégek vasparipa versenyében az 1 km. távolságot Hariss György a „Szegedi-Kerékpár-Egyesület” tagja 2 p. 50 mp. alatt mint első tette meg. Másodiknak Schwarz Henrik 2 p. 55 mp. alatt érkezett be.

VIII. Viadori nyújtó és korlátverseny tornázásban Müller Dávid a fővárosban is kitűnőnek ismert tornász 703 erőponttal viador jelölt lön. Második Kulischich István (Szegedről). 620 erőponttal. Jó harmadik Radány Félix (Topolyáról).

IX. Súlydobás magasba, a melyben az első díjat

ismét Matkovich bajnokjelölt vitte el, mivel a 17 és 5 tized klogr. súlyt 2 m. távolságból 3 m. magasságú célpontra átdobta, második lett Kalmár József.

X. Bajnoki korong (discus) vetés, ezen versenyben elért eredmény hazánkban eddig páratlan; győztes ismét Matkovich Miklós lett, ki a korongot 29 m. távolból 3 m. 75 cm. magasságon vetette át, jó második Pécsi János.

XI. Vasparipa gátverseny első nyilat ujjalag Matkovich vitte el, a mennyiben a 2000 m. és öt 1 m. magasságú gáttal ellátott pályát 6 p. 52 mp. alatt hajtotta be, második Madár Imre a „Szegedi-Kerékpár-Egyesület” tagja lett 7 p. 10 mp. alatt

XII. Kezdők vasparipa versenye 1 gáttal. Táv 1000 méter. Indultak 4-en. Első: Hariss György 3 p. 48 mp. alatt, második Schwarz Henrik. Mindkettő a „Szegedi-Kerékpár-Egyesület” tagjai.

Az összes versenyek alatt Olay Lajos országgyűlési képviselő Piukovich Zsiga, képviselő Dr. Gyürky Gyula, Nagybudafalvi Vermes Béla, B. Vojnits Imre, Bíró Károly Vermes Nándor viador, Farkas Zsigmond mint versenybírák szerepeltek. A verseny bizottság élén álló elnököknek Sándor Béla, Kállay Albert főispánoknak és Vermes Lajos elnöknek a bizottság útján az összes versenyzők elévülhetlen sport-érdemeikért a nagy közönség általános, és egyhangú köszönetét adták át.

A díjak kiosztását társas vacsora követte, mely reggeli négy óráig tartotta össze a mulatni vágyó ifjúságot. Palics, 1889. aug. 11.

Vermes Lajos,
verseny bizottsági elnök.

A kolozsvári athlétikai klubból.

Kolozsvár, aug. 11.

A club választmánya, szombaton d. u. gyűlést tartott. A gyűlés örömdetes tudomásul vette a szászvárosi athlétikai club átiratát, melyben megalakulását jelenti s egyszersmint kéri a clubot, hogy az őszi 120 km. teres bajnoki verseny-gyaloglás célpontját Szász városra tegye. A választmány kijelentette egynttal, hogy a Sz.-A.-C.-ot minden irányban támogatni kötelességének tarja, köszönetet szavaz a meghívásért, melyet elintézés végett a versenybizottsághoz tett át.

Miután az őszi versenyekre, nevezetesen a bajnoki kerékpár verseny érdekéből több bel- és külföldi jelesebb kerékpározó lejövetelét ígerte, a választmány kimondotta, hogy a X. nyilv. viadal kitűzésénél és programjának összeállításánál erre tekintettel lesz, átiratilag meghívja a M. A. C. tagjait is s úgy a feleki bajnoki vasparipa versenyt, valamint a nyilv. viadalt október első napján fogja megtartani.

A versenybizottságnak egyidejűleg utasításul adatott, hogy a yard és ang. mértföld angol mértékek helyett a versenyeken kizárólag a méter rendszert alkalmazza. A kolozsvári sétatér egyet által a klubnak gyakorló helyül a sétatérén egy terület kijelöltetvén a választmány kimondja annak sürgős berendezését. Mérnök megbíztat, hogy egy 110 méternél hosszabb, 8 m. széles síkpályát s ebből kifutó 333 1/3 méter hosszú 5 méter széles körpályát, ezen belül 25 méter hosszú 5 méter széles gyespes akadály-verseny pályát, továbbá ezen belül a síkpályával párhuzamban egy 50 méter hosszú 8 méter széles ugró-pályát a tervek szerint a helyszínén jelöljön.

A versenytér berendezésére Girsik János vál. tag elnökle alatt Lucan Aladár mérnök s a klubból bizottság küldetik ki. S a mennyiben a költségek a klub pénztár készletéből nem fedezhetők, a tagok azon ajánlata, hogy e célra maguk között gyűjtsenek, elfogadatott. Pénztárnok szintén utasítatott, hogy e célra a tagdíjhátralékok beszedését gyorsan és erélyesen eszközölje.

Kuszkó István titkár.

A lándzsá a francia hadseregben. A francia tüzérségi igazgatóság 8000 királybambuszt vásároltatott Tonkingban, hogy azokból Gallifet rendelkezése szerint próbálándzsák készítenek a lovasság számára. A próbák ezredenkint 10 lándzsával fognak megtétni. A lándzsák egyik része az 1823 ik évi rendszerű és 2 méter 90 centiméter hosszú, a másik fajája pedig, mely a német lándzsához hasonlít, 2 méter 15 centiméter hosszú lesz.

A békés-csabai labdázó társaság szép működést ejt ki, már is számos taggal bír s minden héten rendez abdázó kirándulásokat.

TURISTA SPORT

A budapest-hegyvidéki turista-club és a persah. A persah f. hó 26-ikán este Budapestre érkezett s miután kilátásba helyeztetett, hogy a budai hegyekre kirándul a budapesti hegyvidéki turista egylet választmánya Mérő János kir. tanácsos elnökle alatt f. hó 24-ikén ülést tartott, és elhatározta, hogy a Svábhegyen ünnepélyesen fogja fogadni a persák fejedelmét.

A sahot és kíséretét a turista-egylet elnöke Mérő János fogadja és vezeti a legszebb kilátást nyújtó helyre, hol Hugmayer Stefike rózsacsokrot fog átnyújtani.

A fogadtatási és disztési ünnepély rendezésére Krieger, Görög, Mauthner, Sonnenfeld és Kauser urakból álló bizottság küldetett ki, és a rendfentartásra a vigalmi bizottság hivatott fel.

A club tagjaihoz és a svábhegyi publikumhoz pedig a következő felhívást intézték. A persah sah Ő Felsege kíséretével és a magas királyi kormány tagjaival folyó évi augusztus hó 27-én kedden, délelőtt 9 órakor az Angol királynő szállóból udvari kocsikon a Zugligeten át a Béla király útján, Hollós uton és az Eötvös uton keresztül délelőtt 10 órakor az Eötvös nyaralóba érkeznek oly célból, hogy az Istenhegyet legmagasabb látogatásával szerencséltesse. Ezen legmagasabb látogatás alkalmával a Budapest-hegyvidéki turista-egylet Ő Felsegét mellő diszzal óhajtván fogadni. — felkeretnek a Svábhegyi villatulajdonosok és lakók, hogy a mondott időben és helyen családtagjaikkal minél számosabban megjelenni, az utak mentén fekvő villákat lobogókkal, szőnyegekkel és virágokkal feldisznítani sziveskedjenek. A turista-egylet tagjai kéretnék, fekete salor-öltönyben és az egyleti jelvényekkel megjelenni.

Dr. Vaszilievits János,
jegyző.

Mérő János,
kir. tanácsos, elnök.

Lapunk zártakor értesülünk, hogy a sah nem ment a budai hegyekbe.

ÚSZÁS

Úszó kozák-ezred. Az ural-vidéki kozák-ezred vagy három hét előtt Kiev közelében gyakorlatozott. Az ezred parancsnoka Mihailow ezredes, hogy a szemlélt tartó vezérkari főnöknek megmutassa, mire képes ezrede, arra a gondolatra vetemedett, hogy egész ezredét a Dnjeperen átuszattja. A rendeletet csakhamar kiadták, mire az ezredes követve az egész tisztikar és ezrede által a hét-százhusz meter szélességű folyóba vetette magát Szerencsére mind elérte a tulsó partot anélkül, hogy egyiknek is a legcsekélyebb baja esett volna.

KORCSOLYÁZÁS.

Korcsolya- és torna-egylet egyesülése.

Veszprém, aug 25,

Korcsolya egyletünk választmánya a torna-egylet választmányával közös ülést tartott csütörtökön a püspökerti torna-helyiségben, hol is az egyletek érdemes elnöke, Pongrácz Jenő kir. ügyész azon indítványt terjesztette elő, hogy mivel sem a korcsolya- sem a torna-egyletnek nincs megfelelő helyisége, a mi pedig okvetlenül szükséges, annak létesítése céljából egyesüljön a két egylet egy részvénytársasággá, hogy előteremthesse az alkalmas helyiség létesítésére szükséges 6000 forintot. Bemutatta mindjárt a részvénytársaság megalakulásának módoszatait; ezek szerint ki lesz bocsátva 100 darab 10 forintos részvény az egyesült egyletek tagjai részére, kik fejénként egy részvényt vásárolva, képezni fogják a részvénytársaságot. Ezenkívül kibocsátanak 50 d100 frtos elsőbbségi kötvényt, melyek után 6% kamat lesz garantírozva s ezek közül évenként egy kisorsoltatnék, úgy hogy 50 év múlva a részvénytársaság tulajdonába menne át a torna-csarnok és korcsolya-pálya helyisége. Ezen helyiség egy katasztrális hold területen terveztetik a Brenner-féle cement gyár áttellenében; egy télen-nyáron használható nagy torna-csarnok, a szükséges mellék-helyiségekkel együtt, 6.00 m² területű korcsolya-pálya, melegedő termekkel, s felügyelői lak lennének ott föllállítva s ezenkívül a fennmaradó rész parkírozva, tekepályával ellátva, kellemes nyári üdülő helye lenne a tegoknak és részvényeseknek. Hogy mennyire reális alapon nyugszik a bemutatott tervet, azt az elnök, a tőle már minden ténykedésben megszokott alapossággal és pontossággal kimutatta. Mi természetesebb tehát, mint hogy az egyletek választmányai örömmel üdvözölték s egyhangu lelkesedéssel tették magukévá az elnök életrevaló indítványát.

A napokban már ki lesz bocsátva az aláírási felhívás az elsőbbségi kötvények jegyzésére, mely remélhetőleg kedvező eredménnyel fog járni, miután a mai alacsony kamatláb mellett ezen elsőbbségi kötvények igen szépen jövedelmező értékpapírok lesznek s ha még tehetetbe vesszük, hogy az aláírási felhívást az egyletek közlisztetletben álló derék elnökei Pongrácz Jenő királyi ügyész, dr. Óváry Eerencz ügyvéd, dr. Levatic Kálmán kir. törvényszéki bíró fogják kibocsátani, erkölcsi és anyagi garanciát vállalva magukra az aláírókkal szemben, nem kételkedünk, hogy a csekély szám rövid idő alatt jegyezve lesz.

CSÓNÁKÁZÁS.

Csónak-verseny a Tiszán.

A *Tiszai-Regatta-Szövetség* által Szegeden aug. 17-én d. u 4 és 6 óra közt rendezett evező-verseny eredménye a következő volt:

I. **Szegedi hölgyek díjára**: 1. díj arany-, 2. ezüst érem, evezősök és kormányosok részére. 4 evezős-verseny kormányossal, külvillas palánkos hajókkal, Táv 200 méter (walkover).

1-ső díj *Neptum budapesti evezős-egylet* *Tisza* nevű hajóval, Evezősök: Ifj. Ádám Károly, Pereg Ignác, Pikár Gyula, Dr. Perger Ferencz Kormányos: Kiss Gy. Record: 6:54"

2-ik díj *Temesvári csónakázo-egylet*. *Aladár* nevű hajóval, Evezősök: Kovács A., Kovácsics Ágoston dr. Róth László, Schór Lajos. Kormányos: Lovag Bersuder Otto. Record: 7:11"

Torontál korcsolyázó- és hajós-egylet Nagy-Becs-kerekről. *Margit* nevű hajóval. Evezősök: Jankó Ágoston, Reiter Oszkár, Vécsey Zsigmond. Szöllösy Kálmán. Kormányos: Kovács László. Record 7:33"

II. **Neptun budapesti evezős egylet díjára**: (Ezüst serleg és ezüst érem.)

Egy evezős-verseny (Simple scull). Táv 1500 méter.

I. *Szegedi csónakázo-egylet* *Tiszarivág* nevű hajóval. Evezős: Gaál Endre. Record 7:23.

II. *Szegedi csónakázo-egylet* *Fecske* nevű hajóval. Evezős: Dr. Ujj József. Record 7:45.

III. *Torontál* korcsolyázó és hajós-egylet N.-Becs-kerekről *Hanna* nevű hajóval. Evezős: Kovács László. (Start után elállott.)

III. **A tiszai regatta szövetség díjára**. (1-ső díj arany, a 2-dik díj ezüst érem mindegyik evezős és kormányos részére.)

2 evezős verseny (Double scull) Távolság 1500 m.

I. *Neptum* bpesti evezős-egylet *Habcsány* nevű hajóval. Evezők: dr. Stettner László, Mészáros Ferencz. Kormányos: Kiss Gyula. Record 5.82.

II. *Szegedi csónakázo egylet* *Villám* nevű hajóval. Evezők: Lambay József, Magyar Endre. Kormányos: Magyar János. Record 6.10.

Ezeket követte a *hajósok és molnárok-versenye*.

A versenyt 5—600 lejnnyi szép közönség nézte a gőzhajóról és számosan a partról.

A verseny sikere általános érdekltséget keltett fel, miért is 1890. év tavaszán tervezett evező verseny megtartása biztosítva van.

Pálya bíró volt: Rónay Jenő, Torontál m. alispán, szövetségi elnök. Versenybírák: Gróf Leiningen Ármán, dr. Nyilassy Pál, dr. Prepelicsai Dezső. Indító: Kristics István. Célponti bíró: Wrede Miklós. 1-ő mérő: Csizik Béla.

A versenynél kis vizállás miatt, részben lassu viz-folyás volt, de szép csendes idő kedvezett.

Kovács S. A.

a tiszai regatta-szövetség titkára.

A **győri csónakázo egylet** tagjai közül Hets Tóni, Stelczér Imre, dr. Kautz Gyula, Szauter Kálmán és Veörös Bódi, valamint Kuncz Jenő mint vendég, m. vasárnap délután a négy evezős Ernő hajóval Mártonházára rán-

dultak ki, a vendégszerető Zink család látogatására. A felmenés öt negyedóra hosszát tartott. A kirándulók csak éjfélt után indultak vissza. A visszautazás összesen 35 percig tartott.

Miniszteri rendelet

a vitorlás és evezős hajók számára.

Magyarország tavain.

Baross Gábor a „tóhajózási jelzések és a kitérési szabályzat ügyében” rendeletet adott ki, melyeket a Balatonon, Fertőn a palicsi tőn és más honi tavakon vitorlás vagy evezős hajóval vagy csónakkal bíró sportsmaneknek és egyleteknek mulhatatlanul ismerni kellvén, a rendeletet megszereztük s itt közöljük egész terjedelmében:

1. §. Azon vitorlával felszerelt gőzhajók, a melyeknek gépezetük nem működik és csakis vitorlájuk segítségével haladnak, vitorláhajóknak, és azon gőzösök, a melyeknek gépezetük működik, mindig gőzhajóknak tekintendők, akár használják ez utóbbiak vitorlájukat, akár nem.

2. §. A gőzhajókon, ha utban vannak, napnyugtától kezdve napfelkelteig a következő jelző lámpák világítsanak: a) Az árbócfán, vagy más a hajó elején alkalmazott rudon egy tisztán égő fehér fényű lámpa, mely azonban mindig úgy helyezendő, hogy az a) b) és c) potok alatt említett jelzőlámpáknál legalább három méterrel magasabb egyen. b) A hajó jobb oldalának szélén egy zöldfényű lámpa, mely akként legyen elhelyezve, hogy az sugarait előre s oldalt a hajó hossztengegyével egyenközüleg huzott vonalra $112\frac{1}{2}$ foku ivalakban szórja. c) A baloldal szélén egy veres fényű lámpa, mely szintén akként legyen elhelyezve, hogy az sugarait előre s oldalt a hajó hossztengegyével egyenközüleg huzott vonalra $112\frac{1}{2}$ foku ivalakban szórja. Ezen zöld és veres fényű oldallámpák a hajó belső oldala felé oly ernyőkkel látandók el, melyek a hajó hossztengegyével párhuzamosak és oly hosszúak legyenek, hogy a hajó órának balfeléről a zöld és jobbfeléről a veres világ ne legyen látható.

3. §. Azon gőzhajókon, a melyek valamely uszművet vontatnak, a fenti pontban említett három jelző lámpán kívül az árbócfán, vagy e célra felállított rudon az azon függő fehér fényű lámpa alatt még egy, tehát két tiszta fehér fényű lámpa világítson.

4. §. Ha valamely gőz-, vagy vitorlás hajón hajózási utban horgonyoz, a hajón egy tiszta fehér fényű s minden irányban kellőleg világító lámpát tartson.

5. §. Az evezős hajók, ha éjjel utban vannak, egy tiszta fehér fényű s minden irányban legalább 200 méternyi távolságra kellőleg világító lámpát alkalmazzanak.

Azon hajók, melyek csak szél előtt haladhatnak vitorlával, nem tekintendők vitorláhajóknak és az evezősökkel egy osztályba soroztatnak, miért is éjjeli utazásaik alatt ugyanazon jelzésre kötelesek mint az evezős hajók.

A rendes vitorlás hajókon, legyenek azok akár rendes szolgálatu, akár kedvtelési vitorlások, yachtok, a jobb oldalon egy zöld s a baloldalon egy veres fényű lámpa világítson. Ezen hajók az árbócon sohasem alkalmazhatnak lámpát.

(Folytatása következik.)

Hotel d'Italie Bauer Grünwald

Velence

a magyarok gyűlhelye.

Megvételre (részletfizetésre) kerestek egy

fényképészeti készülék

melylyel cabinet nagyságu fényképeket lehet előállítani. Ajánlat „Részletfizetés” cím alatt e lap kiadóhivatalába intézendő, hol a vásárló czíme megtudható.

Tourista-szesz.

Izzadás ellen!

s kiválóan a kéz s a láb nagymérvű izzadásánál s ebből származó kellemetlen szag elhárítható óvására, és gyógyszer a 3. számú

tourista-szesz

alkalmazása egyszerű, hatása meglepő. Egy üveg ára 70 kr.

Kapható Budapesten
a városi gyógyszerertárban
Városház-tér.

Marhamérlegeket

és
hídmérlegeket
elismert legjobb minőségben
ajánl

FUCHS G.

első magyar tizedes és százados
hídmérleg-gyára Budapest, Károly-körút 1. Telefon-összeköttetés.

Bogdán József

kocsigyártó

ajánlja több százra menő legújabb divatu kocsijait, egy kész halottas kocsijait a legkedvezőbb feltételek mellett még részletfizetésre is. Gyár: Budapest, IX. Páva-utca 10-12, raktárak: IX., Páva-u. 7. és múzeum-körút 10 és 19.

Tűzijáték

ünnepélyekre. Lámpionok, léggömbök nagyban és kicsinyben. Maly Guidó első magyar Tűzijáték-gyára által IV. ker. Korona-utca 4. Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Egyedül nálam kapható

„Nemzeti Casino” „Jockey-Club”

illatszerek

GERSTER E. MIKLÓS

illatszer-vegyész

Budapest, V. József-tér 14. sz.
(az arany liliumhoz)

Butor

és pedig háló, ebédlő,
salon, és uriszoba valamint egyes egyszerű darabok minden elfogadható áron eladatnak

Koronaherceg-utca 18.

I. em. ajtó 20.

Férfi divatáru-kereskedés

Bauer Zsigmond

Budapest, váczi-utca 25.

férfi-ingek specialis készítői

ajánlják különlegességeiket uri-divatáruk és fehérneműekben. uri ingek chiffonból, francia cretonból és angol zefírből, mérték szerint a legfinomabban kiállítatnak. Tricot-ingek vadászok, athleták, tornászok, turisták s velozipédisták számára.

Kirándulás Párisba!

A magyar államvasutak városi menetjegy irodája (Budapest, Mária Valéria-utca, Hungária-szálló) harmadik párisi kirándulása szeptember 10-én indul.

Minden kérdezősködés a menetjegyirodába intézendő.

Megnyitott 1880-ban!

építési iroda

Budapest, VIII. Rökk-Szilárd-utca 4 szám
(a népszínház mellett.)

Elvállal magán és középületek, villák, kaszárnyák, iskolák, templomok, vasutak, tornacsarnokok, labdaházak, csónakdák, korcsolyacsarnokok, versenypályák, stb. terveinek készítését és fölépítését valamint mindenféle átalakítást és épület-javítást.

Porzsolt Ernő

műépítész és építőmester.

FEHER MIKLÓS

mezőgazdasági gépr-aktára

Budapest. Üllői-út 25. sz. „Köztelek”

ajánlja

eredeti Mayer-trieurjeit,

egyetemes aczélekeit,

mely szántásra mindenféle nagyságban.

„KIRÁLY-DRILL” sorvetőgépeit. SMYTH és ABERDEEN-féle legjobb szóróvetőit

a legszolidabb kivitelben.

FIGYELMEZTETÉS!

Uj Novák-féle szab. arankatisztító és lóhermag osztályozó készülék, mely minden osztályozó hengerrel ellátott gőzcséplőgéphez alkalmazható. E készülék leírása, valamint árjegyzékem kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.